

kwartalnik pedagogiczno-społeczny

DIALOG EDUKACYJNY

GRA

„W KOLEJCE PO ZAWODY”

opracowana i wydana przez Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
i Informacji Pedagogicznej „WOM” w Rybniku

DIALOG EDUKACYJNY RODN i IP „WOM” w RYBNIKU

Kwartalnik pedagogiczno-społeczny

RODN i IP „WOM” w RYBNIKU

Dyrektor
mgr Sylwia Bloch
kz@wom.edu.pl

Wicedyrektor
mgr Jolanta Grzesiak
wp@wom.edu.pl

Pracownia doskonalenia i dydaktyki:

mgr Anna Ogrodnik
eko@wom.edu.pl
mgr Małgorzata Pyszny
m.pyszny@wom.edu.pl
mgr Wioleta Dudziak-Radecka
w.dudziak-radecka@wom.edu.pl
mgr Anna Krzyżanowska
a.krzyżanowska@wom.edu.pl
mgr Mirela Szymczak
m.szymczak@wom.edu.pl
dr Katarzyna Wróbel
k.wrobel@wom.edu.pl
mgr Ewa Majchrzak
e.majchrzak@wom.edu.pl
mgr Jerzy Maduzia
j.maduzia@wom.edu.pl
dr Maria Koloch
m.koloch@wom.edu.pl

Pracownia wspierania kadry kierowniczej i doradztwa metodycznego:

mgr Beata Szołtysek
b.szołtysek@wom.edu.pl
mgr Mariola Gajek-Czapla
pedagogika@wom.edu.pl
dr Urszula Warczok
u.warczok@wom.edu.pl
mgr Alojzy Zimończyk
geo@wom.edu.pl

Pracownia edukacji informatycznej i nauczania na odległość:

mgr Tomasz Stadnicki
it@wom.edu.pl
mgr Sabina Ficek
s.ficek@wom.edu.pl

RODN i IP „WOM” w RYBNIKU

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej „WOM” w Rybniku jest jedną z pięciu w województwie publicznych placówek doskonalenia nauczycieli.

PROMUJEMY INNOWACYJNOŚĆ...

Promujemy innowacyjność, nowoczesne metody nauczania, techniki i technologie, nowinki edukacyjne i autonomię pracy nauczyciela, pozostając w zgodzie z priorytetami Ministra Edukacji Narodowej, Śląskiego Kuratora Oświaty, standardami Rady Europy, pogłębiając nasze pasje i wytyczając nowe ścieżki.

POMAGAMY NAUCZYCIELOM...

Pomagamy nauczycielom, dyrektorom szkół, radom pedagogicznym i doradcom metodycznym we wprowadzaniu nowego wymiaru do polskiej edukacji oraz podniesieniu jakości i efektywności nauczania, oferując szkolenia na najwyższym poziomie merytorycznym, dydaktycznym i technicznym.

ZAPEWNIAMY ORGANIZACJĘ...

Zapewniamy organizację różnorodnych form współpracy oraz wymiany doświadczeń, w tym konferencji i seminariów.

ZASPOKAJAMY I ROZWIJAMY...

Zaspokajamy i rozwijamy potrzeby czytelnicze nauczycieli i innych pracowników pedagogicznych oraz oświatowych.

DIALOG EDUKACYJNY

Wydawca:
Regionalny Ośrodek Doskonalenia
Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej
„WOM” w Rybniku
tel.: 32 424 74 72

Redaguje zespół konsultantów

RODN i IP „WOM”
redaktor prowadzący:
Sylwia Bloch
korekta:
Beata Szołtysek

Adres redakcji:

RODN i IP „WOM” w RYBNIKU
44-200 Rybnik, ul. Parkowa 4A
tel.: 32 424 73 84
tel.: 32 424 74 72
e-mail: info@wom.edu.pl

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych i zastrzega sobie prawo dokonywania skrótów w nadesłanych tekstach. Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada.

Szanowni Czytelnicy!

Komisja Europejska ogłosiła rok 2023 Europejskim Rokiem Umiejętności. W tym momencie warto przypomnieć zapisy dokumentu, jakim jest Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030, które szczegółowo określają, jakie umiejętności my nauczyciele mamy kształtować u uczniów. Należą do nich umiejętności podstawowe (m.in. rozumienie i tworzenie informacji, wielojęzyczność, umiejętności matematyczne; w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii); umiejętności przekrojowe (m.in. cyfrowe; osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się; obywatelskie; w zakresie przedsiębiorczości; w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej; w zakresie myślenia krytycznego i kompleksowego rozwiązywania problemów; w zakresie pracy zespołowej; zdolność adaptacji do nowych warunków; przywódcze; związane z wielokulturowością; związane z kreatywnością i innowacyjnością) oraz umiejętności zawodowe (m.in. zdolność wykorzystania wiedzy z określonej branży/dziedziny oraz nabytych sprawności do wykonywania określonych i specyficznych dla danej profesji działań). W bieżącym numerze kwartalnika „Dialog edukacyjny” odnajdziecie Państwo wiele przykładów i pomysłów, które mogą być dla Was wsparciem w kształtowaniu umiejętności u uczniów i promowaniu postawy, w której umiejętności odpowiadałyby potrzebom rynku pracy, również poprzez współpracę z partnerami społecznymi i przedsiębiorstwami. Zapraszamy do lektury naszego pisma, jak również do udziału w cyklicznie organizowanych przez nasz Ośrodek szkoleniach „Preorientacja i orientacja zawodowa, doradztwo zawodowe – inspiracje dla nauczycieli wraz z prezentacją gry planszowej W kolejce po zawody, którą otrzyma każdy uczestnik szkolenia.

Sylwia Bloch
dyrektor RODO i IP „WOM” w Rybniku

SPIS TREŚCI

JAK ZATRZYMAĆ SŁOŃCE I PORUSZYĆ ZIEMIĘ? – teoria heliocentryczna Kopernika oczami najmłodszych	4
GRAMATYKA ANGIELSKA ŚPIEWAJĄCO	11
DZIEŃ NAUKI POLSKIEJ w Przedszkolu nr 18 w Rybniku	14
Z MIŁOŚCI DO MUZYKI	17
WYKORZYSTANIE WSPOMAGAJĄCYCH METOD KOMUNIKACJI AAC (Augmentative and Alternative Communication) w rozwijaniu sprawności komunikacyjnych dziecka ze spektrum autyzmu – studium przypadku	20
DORADZTWO ZAWODOWE i różne sposoby realizacji w zależności od wieku	25
PREORIENTACJA ZAWODOWA W PRZEDSZKOLU – czyli przedszkolaki w świecie różnych zawodów	28
ZASADY ZDROWEGO ODŻYWIANIA DZIECI SZKOLNYCH	30
EDUKACJA. REAKCJA. RATUNEK	33
„ŚLĄSKIE. TU EDUKUJEMY”. Regionalna edukacja ekologiczno-przyrodnicza	38
SEMINARIUM DLA NAUCZYCIELI w ramach popularyzacji nauk przyrodniczych w związku z obchodzonym rokiem nauki w województwie śląskim	43
KREATYWNE SPOTKANIE Z OSIKĄ	46
PRZYWRÓĆMY PRESTIŻ ZAWODOM RZEMIEŚLNICZYM	52

Aleksandra Armada

JAK ZATRZYMAĆ SŁOŃCE I PORUSZYĆ ZIEMIĘ? – teoria heliocentryczna Kopernika oczami najmłodszych

W nawiązaniu do ubiegłorocznego Dnia Nauki Polskiej, w Przedszkolu z Oddziałami Specjalnymi i z Oddziałami Integracyjnymi nr 48 w Zabrze, zrealizowano projekt o wybitnym uczonym – Mikołaju Koperniku. Stworzono dzieciom warunki do eksploracji zagadnienia heliocentrycznej budowy Układu Słonecznego, z jednej strony wychodząc naprzeciw ich zainteresowaniom, a z drugiej – rozbudzając ciekawość tematyką naukową.

Wiedza o kuli ziemskiej, jej miejscu w Układzie Słonecznym i zjawisku przemienności dnia i nocy nie jest zarezerwowana, wbrew pozorom, tylko dla starszych uczniów. Nawiązanie do tematyki astronomii można znaleźć w wielu programach wychowania przedszkolnego, a podejmowane w nich treści edukacyjne prowadzą nie tylko do encyklopedycznej wiedzy o wszechświecie, ale mogą zaowocować rozwijaniem wielu umiejętności. Co więcej, dziecko zainteresowane tym tematem może w przyszłości świadomie ukierunkować swoje zamiłowania w stronę przyrody, fizyki, chemii czy matematyki. To swista preorientacja zawodowa sięgająca gwiazd, a jednocześnie, przyziemnie patrząc, dająca okazję do poszerzania własnych perspektyw dziecka, z rozwijaniem myślenia abstrakcyjnego włącznie. Zaobserwowana u dzieci sześciolatków ogromna ciekawość wobec tajemnic gwiazd i planet była

motorem projektu badawczego, inspirowanego postacią Mikołaja Kopernika i jego odkryciami. W założeniach projekt miał zawierać aktywności wszystkich czterech obszarów podstawy programowej wychowania przedszkolnego (ruchowy, emocjonalny, społeczny i poznawczy), w sposób szczególny traktując zagadnienia poznawcze z zakresu przyrody, matematyki, aktywności językowych i artystycznych. Okazało się to sporym wyzwaniem. Z jednej strony dzieci posiadają niezwykłą, naturalną umiejętność i potrzebę odkrywania otaczającego je świata, dostępnego nie tylko na wyciągnięcie ręki. Kilkulatkowie, eksplorując otoczenie, uczą się jednak wielozmysłowo, w bezpośrednim kontakcie z obiektem poznania – jak więc poruszyć z nimi temat tak odległy? Chciałabym podzielić się kilkoma pomysłami, które sprawdziły się w mojej pracy z dziećmi w grupie integracyjnej.

Za punkt startowy przyjęto osobę Mikołaja Kopernika, którą, jak się okazało, nie trzeba było dzieciom szczególnie przedstawiać. Niektóre rozpoznawały postać astronoma na portretach malarskich czy rzeźbach. Wiedziały też, że jego odkrycia dotyczyły Słońca i planet w Układzie Słonecznym. Mimo to, z zaangażowaniem i z pomocą wychowawców przedszkolaki wyszukiwały informacji na temat uczonego w literaturze dziecięcej i w Internecie. Poznały długą listę zawodów Kopernika (był lekarzem, prawnikiem, matematykiem i tłumaczem).

Podczas zabawy ruchowej z emblematami planet i Słońca, budowały model Układu Słonecznego w heliocentrycznej teorii Kopernika i porównywały go do geocentrycznego modelu Ptolemeusza obowiązującego od czasów starożytności. Tym samym zrozumiały dla dzieci stało się określenie uczonego jako tego, który „wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię”, czy zasadność tytułu dzieła „O obrotach sfer niebieskich”. Zauważyły przy tym, jak mylące wobec teorii kopernikańskiej mogą okazać wyrażenia opisujące ruch Słońca w języku polskim (tj. wschodzi, zachodzi, wstaje, wędruje po niebie).

W ramach aktywności plastycznych dzieci tworzyły własne interpretacje portretów i rzeźb Mikołaja Kopernika. Miały możliwość swobodnego wyboru techniki pracy, lecz najchętniej korzystały z farb, pasteli, plasteliny czy masy solnej, chętnie kolorowały dostępne szablony w postacią astronoma.

W toku budowania modelu Układu Słonecznego z papierowych ilustracji planet i Słońca, nawlekanych na sznurek i wieszanych na patykach, dzieci nie tylko poznawały nazwy i kolejność planet, ale także ćwiczyły sprawność manualną ręki oraz koordynację wzrokowo-ruchową.

Uzyskanie przestrzennego efektu kreatywnej pracy dzieci inspirowanej kosmosem możliwe było dzięki wykorzystaniu długopisów 3D. Długopisy okazały się odpowiednie do potrzeb dzieci prawoi leworęcznych. Dzieci tworzyły trójwymiarowe modele wymyślonych przez siebie planet i elementy stanowiące kosmiczną infrastrukturę badawczą. Same długopisy i technika posługiwania się nimi były na tyle atrakcyjne i proste dla dzieci, że chętnie sięgały po nie także w czasie zabaw swobodnych (budowały dowolne obiekty dla siebie nawzajem i dla swoich najbliższych).

Niezwykle angażującym zadaniem twórczym była propozycja wykreowania makiety kosmosu, opartej na ich wyobraźni i pomysłowości. Dzieci tworzyły swoje własne planety z kul styropianowych, decydując o sposobie wykonania kuli, samodzielnie wybierając potrzebny materiał, jego kolor czy fakturę, nawiązującą do powierzchni kreowanego przez siebie obiektu. Każde dziecko nadawało nazwę swojej planecie (tak pomysłowe jak Słodka Tęcza, Wodna Ziemia czy Kraina Motylkowa), a następnie, na forum grupy, opowiadało o jej niezwykłych właściwościach. Historie stworzone przez przedszkolaków bywają proste i nieskończenie fantastyczne, ale bez wątpienia potrafią pobudzać wyobraźnię...

...bo wyobraźcie sobie – na jednej z nowych planet można obserwować nieskończoną ilość gwiazd. Druga składa się jedynie z kolorowej wody. Na kolejnej wszystko jest fioletowe, panuje nieustająca zima, ale śnieg jest wyjątkowo ciepły! Na Słodkiej Tęczy, występują (o dziwo!) same słodkości, a na Chmurowej Ziemi zwierzęta i ludzie mieszkają na obłokach. Z punktu widzenia nauczyciela i dążeń do kreowania sytuacji sprzyjających wszechstronnemu rozwojowi podopiecznych, śmiało można powiedzieć, że ta aktywność miała na celu rozwijanie indywidualnych zdolności twórczych dzieci i ich wrażliwości estetycznej. Bezcenne są jednak doświadczenia, dzięki którym dzieci odkrywały samą przyjemność tworzenia i cieszenia się uzyskanym efektem własnej działalności. Co więcej, w ramach tego zadania dzieci rozwijały również kompetencje językowe ważne w codziennym funkcjonowaniu społecznym. Swobodny sposób wyrażania swoich myśli, zachodzący

podczas wypowiedzania się na temat swoich wytworów czy odpowiadania na pytania rówieśników, z pewnością doskonalili umiejętności komunikacyjne i poszerza zakres słownictwa dostępny dziecku.

Doskonalenie umiejętności wypowiedzania się dzieci na określony temat w oparciu o spostrzegawczość sytuacyjną i zdolność interpretowania zdarzeń (a więc także umiejętność logicznego myślenia) realizowano w toku pracy z historyjką obrazkową, w której brakowało zakończenia. Zadaniem przedszkolaków było opowiedzenie historii o przybytku z innej planety wraz z jej autorskim zilustrowanym zakończeniem. Inwencja twórcza dzieci nigdy nie zawodzi – opowieści o „Obcych” nie powstydziliby się najśmielszy w domysłach futurysta!

Eksploracje badawcze sprzyjają wielokierunkowej aktywności dziecka – zarówno tej o charakterze technicznym (tworzenie prostych konstrukcji wyjaśniających zachodzące zjawiska), a także emocjonalnej (ponieważ zaskoczenie, zniecierpliwienie i moc entuzjazmu są nieodłączną częścią procesu uczenia się). Co ważne – wspierają dzieci w budowaniu poczucia sprawczości i uczą myślenia przyczynowo-skutkowego.

Moi podopieczni byli poruszeni doświadczeniem „Galaktyka w słoiku” – wyzwaniem, zamknięcia wielkiego kosmosu w małym szklanym słoiku! Wbrew pozorom okazało się ono nie takie trudne... A jak różnorodne i piękne mogą okazać się efekty dziecięcej wyobraźni!

Przepis na „Galaktykę w słoiku”.

Na dno słoika wkładamy grubą warstwę waty, następnie wlewamy do niego niewielką ilość wody

i wybrany barwnik, by uzyskać jej intensywny kolor. Powstałą masę posypujemy brokatem. Czynności te powtarzamy do momentu, aż słoik będzie pełny. By uzyskać efekt nierówności, każdą warstwę dociskamy lekko wykałaczką. Zakręcamy słoik i gotowe! Zainteresowanie dzieci eksploracją kosmosu podtrzymywano poprzez aktywności wykorzystujące TIK, ciekawe aplikacje i zasoby sieciowe.

Dzieci pracowały na tablicy interaktywnej z zadaniami wykreowanymi na platformie LearningApps (<https://learningapps.org/>), Wordwall (<https://wordwall.net/pl>) czy QuizMe! (<https://www.quizme.pl/>). Rozwiązywały quizy wielokrotnego wyboru, łączyły obrazki w pary, dobierały podpisy do ilustracji planet, a także rozpoznawały je na podstawie najbardziej charakterystycznych właściwości. Z wielkim zainteresowaniem oglądały filmy edukacyjne o tematyce kosmosu czy Mikołaju Koperniku (dostępne na takich

profilach You Tube, jak: „Tola i świat”, „123 Edukacja” czy „Kamlotki”.

Z zaciekawieniem oglądały odcinek Teleranka pt. „Kosmos” (Sezon 1, na platformie VOD), korzystały z zasobów przygotowanych dla dzieci przez NASA (link: <https://www.nasa.gov/kidsclub/index.html>) oraz Europejską Agencję Kosmiczną (<https://www.esa.int/kids/en/teachers>).

Podążając śladami Kopernika, dzieci doskonaliły swoje umiejętności matematyczne, oparte o zagadnienia przewidziane w podstawie programowej wychowania przedszkolnego.

Dostrzeganie regularności w czasie, takich jak stałe następstwo dni i nocy, dni tygodnia czy miesięcy w roku, dzieci eksplorowały na podstawie cyklu zajęć metodą Edyty Gruszczyk-Kolczyńskiej. Korzystając z wiedzy na temat rytmiczności i zasobu językowego, układały kalendarze, kodując i dekodując

ich zawartość według ustalonych kodów barwno-figurowych.

Kosmiczne zadania logiczne oparto na układaniu planet czy gwiazd od najmniejszej do największej lub odwrotnie. Międzyplanetarny kontekst sprawdził się doskonale w toku ćwiczeń posługiwania się liczebnikami porządkowymi.

W obszarze miary i mierzenia dzieci z zaangażowaniem starały się dokonywać pomiarów modeli obiektów kosmicznych oraz odległości między nimi na różne sposoby (np.: dłonią, krokami, stopą czy za pomocą przedmiotów codziennego użytku – linijki, sznurka).

Kompetencje w zakresie kategoryzacji i liczenia obiektów dzieci doskonaliły, manipulując wielobarwnymi kryształami i określając ich liczebność za pomocą cyfry.

Zadania z zakresu dodawania i odejmowania (gwiazd, planet i raket) realizowano także korzystając z tablicy interaktywnej oraz dostępnych zasobów genial.ly, matzoo.pl czy roomrecess.com (<https://www.roomrecess.com/pages/MathGamesForKids.html>).

W naszym projekcie nie zabrakło zabaw muzycznych, rytmicznych czy opowiadań ruchowych. Najczęściej towarzyszyła nam znana powszechnie i dostępna w Internecie piosenka pt. „W Układzie Słonecznym”. Rytmiczność piosenki sprzyjała rozwijaniu uwagi słuchowej, budowaniu poczucia rytmu i wyobraźni muzycznej.

W ramach relaksacji lub ćwiczeń koordynacyjnych podejmowanych w ciągu dnia zaproponowałam dzieciom elementy jogi. Skorzystaliśmy z propozycji zatytułowanej „Wyprawa w kosmos” dostępnej na profilu „Joga małego człowieka” na kanale YouTube. Przedszkolaki wykonywały różnorodne układy ruchowe prezentowane przez dzieci, według opowieści prowadzącej. Ćwiczenia te wspomagały je w doskonaleniu orientacji w schemacie ciała i przestrzeni, rozwijaniu spostrzegawczości. W formie zabawy angażowały do wysiłku fizycznego, wzmacniając ich sprawność ruchową i umiejętności planowania motorycznego.

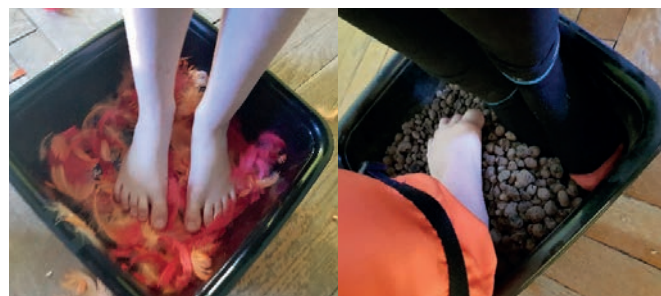
Podejmując realizację projektów dydaktycznych z dziećmi, warto korzystać z lokalnych możliwości – in-

frastruktury dostępnej w najbliższej okolicy, oferty inicjowanych przez instytucje kulturalne czy badawcze. Ponieważ w okresie realizacji projektu niedostępna była jeszcze wizyta w remontowanym wówczas Planetarium Śląskim w Chorzowie, zaproponowaliśmy przedszkolakom spacer na „Kosmiczny Plac Zabaw” znajdujący się przy Szkole Podstawowej imienia Mikołaja Kopernika w Zabrze. W tym miejscu dzieci mogły się bawić na kubikowej ścianie wspinaczkowej, korzystać z gier, huśtawek, karuzeli integracyjnej, ale również obejrzeć miniplanetarium z rozrysowanym układem gwiazd i modelami planet.

Wizyta dzieci w tym miejscu była wyjątkowa w swej prostocie – spędziły czas na świeżym powietrzu,

łączyć naukę z zabawą i kreatywnie proponowały sobie nawzajem wymyślone zabawy tematyczne nawiązujące do podróży po Układzie Słonecznym. A ponieważ zdają sobie sprawę, jak dobroczynny wpływ na dzieci (ich aktywność fizyczną, wyciszenie i regulacje emocjonalną) ma przebywanie blisko natury – często wychodziliśmy na „projektowe spacer”. Miały wówczas okazję do obserwacji nieba, księżyca i słońca w różnych porach dnia i warunkach pogodowych, wykorzystując lornetki, szkła przyciemniające czy aparat fotograficzny. Dzieci próbowały nazywać rodzaje chmur, odnajdywać w nich znane sobie kształty, a następnie rysować swoje obserwacje i skojarzenia. Obserwacja nieba i zmieniających się faz księżyca to świetna okazja do nauki o kosmosie i pracy astronauty. Wydaje mi się, że w bliski dzieciom sposób poszerza ich spojrzenie na otaczający ich świat, a mimo jego wielkości wspiera je w realizacji śmiałych, dziecięcych marzeń o podróżach wśród gwiazd.

Wiek przedszkolny, nawet na etapie rocznego przygotowania do nauki szkolnej, nadal wymaga polisensorycznego podejścia do poznawania otoczenia. Eksplorowanie świata za pomocą zmysłów dotyku, wzroku, słuchu, węchu czy smaku jest dla dzieci nie tylko atrakcyjne, ale przede wszystkim potrzebne ze względów rozwojowych. W naszym projekcie

nie mogło więc zabraknąć okazji do sensorycznego odkrywania planet! Przygotowane wspólnie z nauczycielem stanowiska służyły dzieciom do odkrywania materiału przyrodniczego za pomocą zmysłu dotyku (w połączeniu lub bez kontekstu wzrokowego), różnymi częściami ciała. Starły się odnaleźć w dostępnym im zasobie słownictwa taki pojęcie, które trafnie opisywałyby doświadczane cechy przedmiotów (konsystencje, ciężar, fakturę).

Zwieńczeniem aktywności projektowych był kosmiczny bal. Dzieci, wspólnie z rodzicami wykreowały swoje stroje nawiązujące do postaci i obiektów znanych im z eksploracji tematu, włączając nieznaną ludzkości planety i ufoludków, mieszkających na co dzień w innych galaktykach...

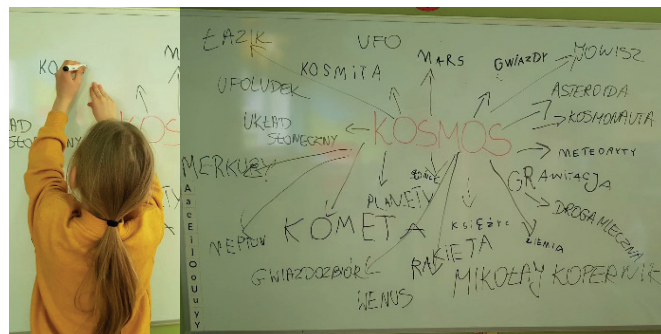

W rozświetlonej gwiazdami sali, tuż obok przygotowanej wspólnie srebrnej rakiety, w swoich niezwykłych strojach przedszkolaki bawiły się wysmienicie.

Z zaangażowaniem podeszły do rozgrywek w rzucaniu meteoroidami między dwoma galaktykami. Swoiste gwiazdne wojny (w których dzieci podzielone na zespoły przerzucały kule z folii aluminiowej na przeciwną stronę) przerywał sygnał gongu, a drużyny przeliczały znajdujące się na ich terenie meteory. Galaktyka, która miała ich mniej – wygrywała. Kosmiczne i muzyczne gry, zabawy i wyzwania sprawiły im mnóstwo radości. Pamiątkowe zdjęcia i miecze świetlne poruszające się wśród przygotowanych z zapalniczką dekoracji balu wzbudziły wiele pozytywnych emocji.

Projekt podsumowała wykreowana przez dzieci mapa myśli – gromadząca w wizualny sposób zakres zagadnień, zjawisk i pojęć odkrytych w podróży śladami Mikołaja Kopernika. Przy okazji burzy mózgowi moi podopieczni wykorzystali posiadane przez siebie umiejętności czytania i pisania oraz kompetencje poznawcze powiązane z kategoryzacją pojęć. To również cenne doświadczenie, w którym dzieci nie tylko oczekują na swoją kolej, współdziałają ze sobą i drogą poszukiwania odważnych argumentacji (jak Kopernik) dochodzą do porozumienia i nowych pomysłów.

Metoda projektu, którą wykorzystano do zapoznania dzieci z postacią Mikołaja Kopernika i niewielkim zakresem tematu bezkresnego kosmosu, była wyjątkowo atrakcyjna i efektywna pod względem dydaktycznym. Dzięki podjętym aktywnościom wspierano twórcze myślenie u dzieci, umożliwiono im samodzielne dochodzenie do wiedzy, odczuwanie radości z procesu poszukiwania, obserwacji i odkrywania, a poprzez podejmowanie nowych wyzwań – ucząc je odpowiedzialności i wytrwałości w dążeniu do swoich celów.

mgr Aleksandra Armada

– nauczycielka wychowania przedszkolnego,
Przedszkole z Oddziałami Specjalnymi
i z Oddziałami Integracyjnymi nr 48 w Zabrze

Karina Puls

GRAMATYKA ANGIELSKA ŚPIEWAJĄCO

Z pewnością każdy nauczyciel wie, że skutecznym sposobem nauki jest praca poprzez przeżywanie i działanie oraz w przyjaznej atmosferze. Tak właśnie przebiegała innowacja pedagogiczna *Singing grammar – wykorzystanie piosenek anglojęzycznych w nauce gramatyki* w klasie V w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Rudniku w roku szkolnym 2021/2022.

Skąd pomysł?

Inspiracją do wprowadzenia innowacji stały się zrealizowane przeze mnie ostatnie w roku szkolnym lekcje języka angielskiego. Podczas czerwcowych zajęć myśli moich uczniów krążyły już wokół wakacji. Od progu klasy można było usłyszeć prośby o wyjście na podwórko, luźną lekcję, gry i zabawy. Pojawiła się też propozycja zaśpiewania piosenek – to okazało się strzałem w dziesiątkę! Spotkała się ona z największym entuzjazmem uczniów w momencie, gdy mogli zaproponować ulubione utwory w języku angielskim i śpiewać je wspólnie podczas lekcji z wykorzystaniem platformy YouTube. Natychmiast przypomniła mi się własna młodość, gdy dostęp do Internetu był mocno ograniczony. Wtedy z niecierpliwością czekałam na kolejny numer młodzieżowego czasopisma, w którym na końcowych stronach zamieszczane były teksty piosenek w języku angielskim oraz ich polskie tłumaczenia. Wielką radością było usłyszenie ich w radiu, śledzenie tekstu w gazecie i śpiewanie wraz z Britney Spears czy Backstreet Boys. Tak wyglądały moje początki nauki języka angielskiego.

Cele innowacji

Własne doświadczenia oraz obserwacja uczniów skłoniły mnie do napisania innowacji z wykorzystaniem piosenek anglojęzycznych w nauce gramatyki. Okazało się, że pozytywnych „skutków ubocznych”

tej formy nauki jest o wiele więcej. Celami innowacji były:

- wprowadzanie, ćwiczenie i utrwalanie struktur gramatycznych,
- ćwiczenie prawidłowej wymowy,
- rozwijanie umiejętności słuchania ze zrozumieniem,
- poszerzanie zasobu słownictwa,
- rozwijanie zainteresowań uczniów związanych z muzyką.

Przebieg innowacji

Innowacja trwała przez cały rok szkolny. Dla mnie, jako nauczyciela, najważniejszym zadaniem było odszukanie utworu, który zawierał omawiane na lekcji struktury gramatyczne, a jego tekst był odpowiedni dla wieku dzieci. Podczas lekcji uczniowie otrzymywali kilka informacji na temat wykonawcy oraz kartę pracy. Następnie utwór został zaprezentowany z wykorzystaniem narzędzi TIK, a zadaniem uczniów było uzupełnienie luk w tekście. Po jego wysłuchaniu wspólnie omawialiśmy wpisane struktury gramatyczne, a następnie tłumaczyliśmy treść oraz nowe słowa i zwroty. Ostatnim etapem było zaśpiewanie poznanej piosenki, zwracając uwagę na prawidłową wymowę.

Przykładowymi utworami wykorzystanymi w innowacji były:

- *She loves you*, The Beatles – czas Present Simple;
- *Driving home for Christmas*, Chris Rea – czas Present Continuous;
- *She’s the one*, Robbie Williams – Past Simple „to be”.

Efekty

Uczniowie poszerzyli wiadomości w zakresie kultury krajów anglojęzycznych, poznali wykonawców i ich piosenki, a co najważniejsze, utrwalili struktury

gramatyczne oraz poszerzyli zasób słownictwa. Dzięki tego typu ćwiczeniom mieli również możliwość rozwijania umiejętności słuchania ze zrozumieniem oraz prawidłowej wymowy. Uczniowie zdobyli wiedzę w nowy, atrakcyjny dla nich sposób. Muzyka i piosenki wpłynęły na ich emocje oraz pozytywne nastawienie do nauki, co sprzyjało uczeniu się. Wykorzystane zostały narzędzia TIK oraz bogactwo kulturowe krajów anglojęzycznych.

Innowacja spotkała się z pozytywnym odbiorem ze strony dzieci i ich rodziców. Wniosek nasuwa się sam – warto uważnie obserwować i słuchać swoich uczniów, ponieważ są cennym źródłem inspiracji. Przykład wykorzystania piosenki do lekcji utrwalającej czas Present Continuous:

Present Continuous

Driving Home for Christmas

by Chris Rea (British guitarist and singer)

I'm driving home for 1)
 Oh, I can't wait to see those faces
 I'm driving home for Christmas, yeah
 Well I'm 2) down that line
 And it's been so long
 But I will be there
 I sing this 3)
 To pass the time away
 Driving in my 4)
 Driving home for Christmas
 It's gonna take some time
 But I'll get there
 Top to toe in tailbacks
 Oh, I got red lights on the run

But soon there'll be a freeway yeah
 Get my 5) on holy ground
 So I sing for 6)
 Though you can't hear me
 When I get through
 And feel you near me
 7) in my car
 I'm driving home for Christmas
 Driving home for Christmas
 With a thousand memories
 I take a look at the driver next to me
 He's just the 8)
 Just the same
 Top to toe in tailbacks
 Oh, I got red lights all around, uh
 I'm driving home for Christmas, yeah
 Get my feet on holy ground
 So I sing for you
 Though you can't hear me
 When I get through
 Oh and feel you near me
 Driving in my car
 Driving home for Christmas
 Driving home for Christmas
 With a thousand memories
 I take a look at the driver next to me
 He's just the same
 He's driving home, driving home
 Driving home for Christmas x2

Vocabulary

home –
 Christmas –
 face –
 move –
 pass the time away –
 take some time –
 tailback –
 soon –
 freeway –
 feet –
 holy ground –
 though –
 near me –
 take a look –
 thousand –
 memories –
 the same –

Gdzie jeszcze szukać inspiracji? Oto garść propozycji:

List Of Songs By Category

I have categorized songs under various headings such as [grammar](#), [discussion topics](#) and [vocabulary](#). The [grammar](#) group has been divided according to suggested use e.g. [articles](#); [present simple](#) etc. The [vocabulary](#) group has been divided according to focus e.g. [colours](#); [weather](#) etc. This list is by no means comprehensive. It has been compiled mostly from my own experience and from ideas from various websites including www.musicalenglishlessons.org. Sometimes it is difficult to decide if a category belongs under 'Grammar' or under 'Vocabulary' so please check both if you are looking for something specific.

Any song can be used for grammar and vocabulary tasks so I have concentrated on what I thought to be the main focus.

Grammar

Adverbs

Britney Spears - Sometimes	Adverbs Of Frequency
Coldplay - Viva La Vida	Adverbs Of Frequency
Elvis Presley – Always On My Mind	Adverbs Of Frequency
Jimmy Cliff - I Can See Clearly Now (The Rain Has Gone)	
Martina McBride - I Love You	
Michael Montgomery - I Swear	
Supertramp - Logical Song	Adverbs vs. Adjectives

Articles

Maroon 5 - This Love
Candi Staton - Young Hearts Run Free
Bon Jovi - It's My Life
The Beatles - With A Little Help From My Friends
Arctic Monkeys - When The Sun Goes Down

Auxiliary Verbs

John Lennon / Eva Cassidy - Imagine	Modal Auxiliaries (Might; May; Could; Would)
Lemar - If There's Any Justice In The World	Modal Auxiliaries (Would; Should)
The Beatles - With A Little Help From My Friends	Auxiliary Verbs

Causative

Pink – Get The Party Started

Collocations

Gene Pitney - 24 Hours From Tulsa
Prince – Purple Rain
Simple Plan - Welcome To My Life
The Police – Every Breath You Take

Comparatives And Superlatives

Alanis Morissette – Everything	
Christina Aguilera – Fighter	
Destiny's Child - Survivor	Comparative
Elton John - Your Song	
Tina Turner – The Best	
Whitesnake - The Deeper The Love	Comparative
Coldplay - Bigger, Stronger	Comparative
Madonna - Deeper And Deeper	Comparatives
Michael Jackson & 'Friends'- We Are The World	
Prince - The Most Beautiful Girl In The World	Superlative
Sade - Never As Good As The First Time	'As...As'; Comparatives

Conditionals

ABBA - Money Money Money	2nd Conditional
Barenaked Ladies - If I Had A Million Dollars	2nd Conditional
Beautiful South - I'll Sail This Ship Alone	1st Conditional
Beyonce – If I Were A Boy	2nd Conditional
Bon Jovi - In These Arms	2nd Conditional
Brian Mcknight - Shoulda, Woulda, Coulda	3rd Conditional; Modals
Chicago - If You Leave Me Now	
Celine Dion - When I Fall in Love	

Adjectives

ABBA – Money, Money, Money
Adam Lambert / Tears For Fears – Mad World
Alanis Morissette – Everything
Alanis Morissette - Hand In My Pocket
Bonnie Tyler - Holding Out For A Hero
Cher - Believe
Des'ree - You Gotta Be
Dionne Warwick / Gabrielle / Seal - Walk On By
Elton John - Your Song
Elvis Presley - In The Ghetto
Fools Garden – Lemon Tree
Jason Mraz / Colbie Callait - Lucky
James Blunt - You're Beautiful
Michael Learns To Rock - Take Me To Your Heart
Michael Montgomery - I Swear
Mika - Relax, Take It Easy
Robbie Williams 'She's The One
Roy Orbison - Pretty Woman
Sade – By Your Side
Supertramp - Logical Song
The Beatles - I'm So Tired
The Beatles - Think For Yourself
The Pussycat Dolls - Hush Hush
Tom Jones - Sex Bomb

Adverbs vs. Adjectives

Źródła

Zdjęcia: https://www.tekstowo.pl/zdjecie_wykonawcy,chris_rea,Y2hyaXNfcmVhXzJfZGlxOWU2NTRfNjY0Njgz_500_375_.jpg

Tekst piosenki: <https://www.tekstowo.pl>

Poprawność zapisu sprawdzona z utworami na: <https://www.youtube.com>

mgr Karina Puls

– Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rudniku

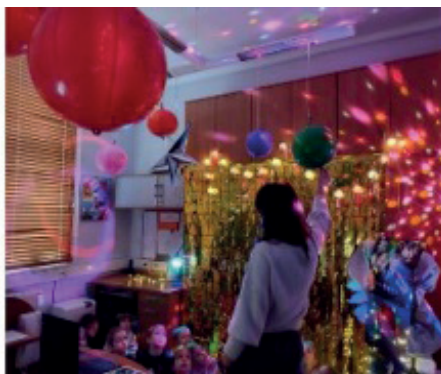
Hanna Benisz

DZIEŃ NAUKI POLSKIEJ w Przedszkolu nr 18 w Rybniku

19 lutego jest bardzo ważną datą na kartach historii. Właśnie tego dnia na świat przyszedł Mikołaj Kopernik, który mimo tego, iż interesował się takimi dziedzinami jak prawo, czy też filozofia, najbardziej jest znany ze swojego zamiłowania do astronomii oraz stworzonej przez siebie teorii heliocentrycznej Układu Słonecznego. Jak wiadomo, jego odkrycie zupełnie zmieniło sposób postrzegania i rozumowania Wszechświata. Na pamiątkę tego odkrycia Prezydent Andrzej Duda w 2020 roku podpisał stosowną ustawę, która ustanowiła dzień narodzin

Mikołaja Kopernika Dniem Nauki Polskiej. Dodatkowo, Sejmik Województwa Śląskiego ogłosił rok 2023 Rokiem Nauki w województwie śląskim, co jest ściśle związane z przyznaniem Katowicom tytułu Europejskiego Miasta Nauki 2024. To ogromne wyróżnienie, a decyzja Sejmiku ma podkreślić znaczenie nauki dla tutejszego regionu.

W Przedszkolu nr 18 w Rybniku, w którym mamy przyjemność pracować, od zawsze organizowane są ciekawe akcje oraz wydarzenia, mające na celu

wspieranie holistycznego rozwoju dzieci. Planując je, często wykorzystujemy, tzw. Kalendarz Świąt Nietypowych. Pozwala to nie tylko na uatrakcyjnienie pobytu najmłodszych w przedszkolu, ale i co najważniejsze – na przekazanie nowej wiedzy, informacji w ciekawy oraz niekonwencjonalny sposób. W związku z tym postanowiliśmy kolejny raz zorganizować w naszej placówce Dzień Nauki Polskiej. Głównym założeniem było oczywiście poszerzenie wiedzy wychowanków na temat otaczającego ich świata, ale również zaprezentowanie sylwetek polskich naukowców, badaczy, których osiągnięcia znacząco wpłynęły na rozwój nauki oraz historii. Dzień Nauki Polskiej w Przedszkolu nr 18 w Rybniku rozpoczął się od zaznajomienia wychowanków z tym niezwykle świątecznym oraz jego znaczeniem. Następnie wszystkie grupy, włączając również najmłodsze, odbyły swoistą wycieczkę po przedszkolnych pomieszczeniach, które zostały odpowiednio przygotowane. W każdej przedszkolnej sali na dzieci czekała nauczycielka, tego dnia przyjmująca rolę naukowca, gotowa do przekazania najmłodszym wartościowych informacji.

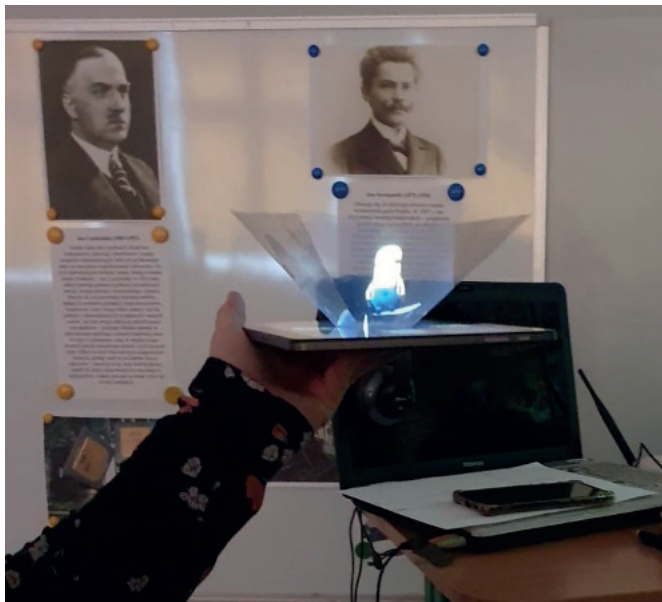
Nasza kancelaria z miejsca pracy pani dyrektor oraz pani intendent przeistoczyła się w swoisty Wszechświat. Przedszkolaki miały okazję do tego, aby poznać i utrwalić nazwy planet naszego Układu Słonecznego, cechy charakterystyczne dotyczące ich wyglądu, budowy oraz szerzej poznać postać Mikołaja Kopernika i jego odkrycia. Dodatkową atrakcją była możliwość skorzystania z kosmicznej fotobudki.

Kolejne pomieszczenie zostało zamienione w salę kinową oraz studio fotograficzne. Wychowankom umożliwiono zapoznanie się z działaniem kamery oraz aparatu. Nauczycielka szczegółowo przedstawiła, jak przebiegał proces powstawania filmu oraz zdjęć w minionych latach oraz jakie przedmioty były do tego procesu niezbędne. Dzieci wykazały się wyobraźnią i kreatywnością w zakresie kinematografii, wykonując samodzielnie własne klatki filmowe.

Przechodząc do sali, w której na co dzień przebywa najmłodsza grupa przedszkolna, ich koledzy oraz koleżanki poznali osiągnięcia Marii Curie-Skłodowskiej w dziedzinie chemii. W kolejnej sali królowały postaci Zygmunta Wróblewskiego oraz Karola Olszewskiego. Wychowankowie naszego przedszkola poprzez czynny udział w eksperymentach zostali uświadomieni, że tlen ma wiele ciekawych i zarazem niezwykłych właściwości. Oczywiście, nauczycielka przypomniała młodym naukowcom o tym, że jakiegokolwiek doświadczenia można wykonywać tylko w obecności osób dorosłych.

Nasze przedszkole przywiązuje ogromną wagę do podnoszenia wiedzy oraz świadomości przyrodniczej. Przy pomocy koleżanki, pracującej w szkole, która wchodzi w skład naszego Zespołu Szkolno-Przedszkolnego, dzieci miały okazję zapoznać się z anatomią człowieka oraz bliżej przyjrzeć się życiu

mrówek oraz patyczaków, będących stałymi mieszkańcami jednej z sal.

Ponadto grupom przedszkolnym zostały przedstawione sylwetki Anny Tomaszewicz-Dobrskiej, będącej pierwszą polską lekarką oraz Czesława Bieżanko, wybitnego entomologa. Na naszych podopiecznych czekała również wystawa minerałów oraz przyrodnicza ścieżka sensoryczna.

Dokonania Mariana Rejewskiego zachęciły wychowanków do rozwiązywania szyfrów – odczytywania imion nauczycieli zapisanych za pomocą anagramu czy wygrywania znanej melodii po uprzednim od-

kodowaniu kolejności użycia poszczególnych Bum Bum Rurek. Zwieńczeniem kryptograficznej zabawy był tor przeszkód. Sposób na jego pokonanie dzieci musiały znaleźć same, przez co ćwiczyły umiejętność samodzielnego rozwiązywania problemów oraz kreatywne myślenie.

Na sam koniec wędrówki po przedszkolu chłopcy oraz dziewczynki zostali wprowadzeni w świat nowej technologii, na co pozwoliła im postać Jacka Karpińskiego. Wychowankowie dowiedzieli się, że tablet bądź tablica multimedialna mogą zostać wykorzystane do innych działań niż tych, które wszyscy znamy. Nauczycielka prowadząca zajęcia przypominała o zasadach bezpiecznego korzystania z tych sprzętów oraz Internetu.

Opisane działania, które zostały dostosowane do zainteresowań, wieku oraz umiejętności dzieci, w pełni pozwoliły nam na zrealizowanie zamierzonych celów. Mogę stwierdzić, że Dzień Nauki Polskiej na stałe zagości w harmonogramie wydarzeń naszego przedszkola. To bardzo „młode” święto pozwala w atrakcyjny sposób na przybliżyć najmłodszym dzieciom ciekawe osobistości, o których pamięć w dobie blogerów, TikTokerów oraz YouTuberów odchodzi w zapomnienie, ale również przekazać im sporą porcję wiedzy.

Hanna Benisz

– Wicedyrektor Przedszkola nr 18
w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 6 w Rybniku

Agnieszka Zdrzałek

Z MIŁOŚCI DO MUZYKI

Dziecko to nieoszlifowany diament, drogocenna perła, niezbadane możliwości.

Każdy z nas ma w sobie nieograniczony potencjał rozwojowy. Każdy z nas jest wyjątkowy, odmienny. Każdy posiada indywidualne dla siebie zasoby. W każdym z nas drzemie siła. Każdy z nas posiada talent, szczególne uzdolnienie.

Talentów mamy wiele. Jedne z najbardziej znanych to talent językowy, matematyczny, muzyczny, plastyczny. Pracując z dziećmi sama postanowiłam wykorzystać swój talent po to, aby obudzić go w drugim człowieku. Dzięki posiadanym kwalifikacjom, w których zakresie jest także wykształcenie muzyczne, postanowiłam wspólnie z koleżanką założyć i poprowadzić grupę dla dzieci wybitnie uzdolnionych muzycznie. Zależało mi, aby te dzieci, które mają „muzykę we krwi”, mogły od jak najmłodszych lat czerpać radość z tego, co jest im najbliższe.

W 2016 roku w Przedszkolu Publicznym nr 3 im. Akademii Wesołych Bajtli w Radlinie powstała grupa taneczna „Bajtli”. Dzieci oraz ich rodzice przyjęli tę wiadomość z wielką radością. Wraz z początkiem września 2016 roku odbyły się pierwsze zajęcia, które kontynuowane są do dnia dzisiejszego.

Głównym założeniem grupy jest rozwijanie szeroko pojętych predyspozycji muzycznych. Wychowankowie zdobywają umiejętności taneczne, wokalne, ruchowe oraz gry na instrumentach perkusyjnych. Zajęcia wyrabiają w dzieciach wrażliwość estetyczną, umiejętność skupiania uwagi, orientację w przestrzeni. Ćwiczą pamięć, poprawiają koordynację ruchową, uczą cierpliwości i wytrwałości. Oswajają z tremą, wzmacniają wiarę we własne możliwości, dają doświadczyć relaksu oraz odprężenia. Rozwijają także kompetencje społeczne: współdziałania w grupie, tworzenia więzi, wzajemnej pomocy.

Grupa pełni funkcję reprezentującą naszą placówkę. Upiększa wiele uroczystości organizowanych w niej oraz na terenie miasta. Dzieci występują na festywnych rodzinnych, z okazji święta Dnia Dziecka, w MOKu z okazji Dnia Nauczyciela, podczas zakończeń roku szkolnego. Mówią krótko – wtedy, kiedy jest taka potrzeba.

- wyróżnienie w Ogólnopolskim Konkursie Tańca *School Dance* 2019 rok,
- III miejsce w *Wojewódzkim Festiwalu Tańców Europy* w 2017 roku, a w roku 2018 wyróżnienie,
- III miejsce w Powiatowym Konkursie *Zimowa magia tańca* 2022,
- I miejsce w konkursie *Radlin Dance* 2019.

Prowadzenie grupy tanecznej jest dla mnie wielką radością i przynosi mi wiele satysfakcji. Poczucie to wzmacnia ogromne zadowolenie wśród dzieci oraz wdzięczność rodziców. Wielu wychowanków, którzy kończą przedszkole rozpoczynają naukę w Szkole Muzycznej, grupach tanecznych i muzycznych. Bardzo mnie to cieszy. To wszystko motywuje mnie do dalszego rozwoju, podejmowania nowych wyzwań. Największą nagrodą za poświęcony czas są postępy dzieci, a przede wszystkim ich uśmiechy. Nie trzeba nic więcej.

mgr Agnieszka Zdrzałek

– Nauczyciel Przedszkola Publicznego nr 1 w Radlinie

„Bajtle” startują w wielu konkursach od rangi międzynarodowej po inicjatywy lokalne. Wymieniać można by wiele. Myślę, że warto szczególnie zwrócić uwagę na:

- I miejsce w Ogólnopolskim Przeglądzie Widowisk Bożonarodzeniowych *Radlińskie Betlejki* 2019 rok (występ przygotowany z działającą w naszej placówce grupą teatralną),

Agnieszka Sułek

WYKORZYSTANIE WSPOMAGAJĄCYCH METOD KOMUNIKACJI AAC (Augmentative and Alternative Communication) w rozwijaniu sprawności komunikacyjnych dziecka ze spektrum autyzmu – studium przypadku

Artykuł opisuje wykorzystanie technik i strategii komunikacji wspomagającej i alternatywnej (AAC – ang. Augmentative and Alternative Communication) w pracy terapeutycznej z czteroletnim chłopcem ze spektrum autyzmu. Na potrzeby niniejszego opracowania przyjmijmy, że chłopiec ma na imię Wiktor. Przedstawiony proces jest efektem systematycznej półrocznej terapii neurologopedycznej przy ścisłej współpracy z rodzicami dziecka.

Informacje uzyskane z wywiadu

Rozwój fizyczny chłopca odbywał się ze znacznym opóźnieniem – pierwsze próby siadania zaobserwowano około 10 miesiąca życia dziecka, stania około 17, a chodzenia około 19 miesiąca. Wiktor nie gaworzył i nie komunikował się nawet z najbliższymi sobie osobami. Chłopiec nie wskazywał palcem interesujących go przedmiotów, nie wykorzystywał też gestów do zastępczego porozumiewania się. Nie nawiązywał kontaktu wzrokowego z drugą osobą, a wszelkie próby dotknięcia go, przytulenia, pogłaskania skutkowały wybuchem agresji. Reakcje impulsywne miały miejsce także z powodu zmian w jego najbliższym otoczeniu, zmian w schematach sytuacyjnych czy rytuałach dnia. Zabawa chłopca nie była adekwatna do wieku.

Wiktor został skierowany przez pediatrę na dalszą diagnostykę do neurologa ze względu na „wysokie prawdopodobieństwo ASD”. Badanie wykazało: „zaburzenia rozwoju ekspresji słownej; bez cech zespołu neurologicznego”. Po dokonaniu diagnozy funkcjonalnej w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej u 3,5-letniego chłopca rozpoznano i zdiagnozowano spektrum zaburzeń autystycznych.

Z opinii wynikało:

- rozwój dziecka jest na poziomie poniżej przeciętnej;
- opóźnienie i zaburzenie rozwoju komunikacyjnego w stopniu umiarkowanym z przewagą deficytów ekspresyjnych;
- mowa czynna znacznie opóźniona;
- znaczna nadaktywność ruchowa;
- chłopiec nie podejmuje współpracy w sytuacji zadaniowej;
- nie podporządkowuje się poleceniom i silnie protestuje w sytuacji zakazu.

Chłopiec został objęty programem wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, a etap wychowania przedszkolnego rozpoczął w grupie specjalnej.

Obserwacja dziecka w grupie rówieśniczej i gabinecie terapeutycznym

Dziecko nie podjęło prób naśladownictwa, odmawiało wykonania prostych poleceń. Chłopiec utrzy-

mywał sporadyczny kontakt wzrokowy, nie reago-
wał na swoje imię. Występowała nadaktywność
ruchowa (bujanie się podczas siedzenia, energiczne
ruszanie rękami, tupanie nogami bieganie po sali,
gabinecie). Wiktor nie wykazywał zainteresowania
zabawkami ani proponowanymi aktywnościami.
Zauważyłam jednak schematyczność w zakresie
częstego podbiegania do ściany, na której zawieszony
był zegar.

Wnioski z obserwacji

W neurologopedycznym postępowaniu diagnostycz-
nym i obserwacji klinicznej stwierdzono u dziecka:

- binarny kod językowy z dominacją kodu we-
wnętrznego, stereotypie ruchowe i behawioralne
(stukanie autkami, energiczne potrząsanie rękami,
niepełny kontakt wzrokowy przy wysokim progu
motywacyjnym);
- utrzymywanie dystansu komunikacyjnego; słabe
wchodzenie w dialog;
- operowanie krzykiem, piskiem lub zachowaniami
pozawerbalnymi;
- występowanie dużej przerzutności uwagi;
- niski poziom dojrzałości w sytuacjach zadani-
owych.

Plan oddziaływań terapeutycznych

Wiktor wyraźnie interesował się cyframi zegara –
w skupieniu patrzył na przedmiot i bardzo melo-
dyjnie wokalizował. W schematycznym zachowaniu
i specyficznym zamiłowaniu do cyfr postanowiłam
znaleźć sposób, by przenieść umiejętności chłopca
na grunt pożądany rozwojowo. Zastanawiałam się
również nad możliwością wykorzystania jedno-
stajnego rytmu tykania zegara jako mechanizmu
uspokajania chłopca w sytuacjach pobudzenia.

Ponieważ Wiktor nie prezentował bazowych funkcji
poznawczych¹ (takich jak budowanie wspólnego
pola uwagi, utrzymywanie kontaktu wzrokowego,
używanie gestu wskazywania palcem, naśladowanie,
reakcja na imię), działania terapeutyczne nie mo-
gły ograniczać się do rozwijania mowy w aspekcie
werbalnym. Kluczowe okazały się oddziaływania
na rzecz rozwoju umiejętności komunikacyjnych.

Moim priorytetem było sprawienie, by chłopiec
dostrzegł we mnie partnera do komunikacji, skiero-
wanej do mnie, a nie w nieokreśloną przestrzeń. Sku-
piłam się na budowaniu wzajemnej relacji z chłop-
cem poprzez zabawy naprzemienne, dzięki którym
rozwijałam u niego umiejętność koncentracji uwagi
na drugiej osobie.

Ze względu na opóźnienie rozwoju mowy u dziecka,
oczywistym celem było jednoczesne wdrożenie
komunikacji wspomagającej, umożliwiającej mu
wyrażanie swoich potrzeb, emocji i uczuć.

Ponieważ na początku pracy terapeutycznej z dzieć-
mi trudno jest ocenić ich preferencje (poprzez gesty,
symbole lub obrazki), proponuję im kilka technik do-
stępnych metod AAC (Augmentative and Alternative
Communication). W przypadku Wiktora ostatecznie
zdecydowałam się na gesty MAKATON oraz pojedyn-
cze symbole PCS (Picture Communication Symbols)
tworzone w programie Boardmaker and Speaking
Dynamically Pro (z zachowaniem klucza kolorów).
Warto w tym miejscu zaznaczyć, że AAC, w formie
określonych gestów i (lub) symboli graficznych,
zawsze towarzyszy mowa, dlatego tę formę terapii
należy traktować jako stymulację rozwoju języka.

¹ M. Machoś, *Nie mówi, nie patrzy, nie słucha. Trening bazowych umiejętności komunikacyjnych.*

Aspekt współpracy z rodzicami

Zaangażowanie rodziny w proces budowania sposobów porozumiewania się z dzieckiem było kluczowe, dlatego w zajęciach uczestniczyli obydwój rodzice naprzemiennie.

Zaproponowałam następujący zakres aktywności rodziców z dzieckiem w domu na kolejne sześć miesięcy:

- „nauka dokonywania wyboru” przeprowadzana w różnych naturalnych codziennych sytuacjach – przy posiłku, ubieraniu się, wyborze bajki, zabawki;
- „teraz Ty, teraz Ja” – zabawy powtarzalne, uwzględniające zasadę naprzemienności (turlanie piłki, zabawa, autkiem, budowanie z klocków, zabawy oparte na kontakcie fizycznym np. przeciąganie liny, turlanie się);
- „wokalizowanie na zmianę z dzieckiem” – wprowadzanie modyfikacji fonacyjnych uwzględniających ton głosu, tempo czy wysokość dźwięków;
- „rozwijanie komunikacji przez nawiązywanie emocjonalnego kontaktu z dzieckiem” w oparciu o Metodę Aktywności Knillów (I Program Aktywności);
- „proste okrzyki” – zabawa dzwonkiem, wielokrotne upuszczanie go z okrzykiem („O!”, „Och!”, „Bach!”, „Buch!”), nakłanianie dziecka do spontanicznego wydawania tych samych dźwięków;
- „witanie i zeganie” – wypowiedzanie frazy „cześć!” lub „pa – pa” w odpowiedniej chwili, wspierane gestem;
- „moje imię” – bierne reagowanie na swoje imię, zachęcanie do słownego zwracania się do siebie (po imieniu);
- „dźwięki z otoczenia” – spontaniczne wydawanie dźwięków z najbliższego otoczenia (imitujących odgłosy zwierząt, pojazdów, zjawisk atmosferycznych);
- „śpiewanie” – wokalizacje piosenek o prostych melodiach; zmienianie intonacji i barwy głosu, wspomaganie gestem;
- „odpowiedzi jednowyrazowe” – próby wyrażania potrzeb jednym słowem: prowokowanie dziecka do artykulacji prostych słów typu: „daj”, „chodź”, „mam”, nagradzanie każdej aktywności, nawet, jeśli dziecko nie wymówi słowa w sposób całkowicie prawidłowy.

Terapia indywidualna

Pierwszymi trudnościami jakie przyszło nam przezwyciężyć, zaczynając terapię z Wiktoorem, stanowiły reakcje na zachodzące zmiany oraz zachowania niepożądane, uniemożliwiające osiągnięcie wymiernych korzyści terapeutycznych (takie jak krzyki i rzucanie się na podłogę). Chłopiec potrzebował stabilizacji otoczenia i stałego uregulowanego rytmu zajęć.

Aby wzmocnić poczucie bezpieczeństwa u chłopca, wspólnie z rodzicami skonstruowaliśmy dla niego indywidualny plan dnia określający najważniejsze aktywności podejmowane podczas pobytu w domu. Podobne plany stworzyłam na potrzeby zajęć indywidualnych i grupowych.

Za punkt wyjściowy w mojej pracy terapeutycznej przyjął zegar.

Strzałem w dziesiątkę okazała się próba wykorzystania nagrania odgłosu tykającego zegara w czasie zajęć. Dźwięk ten był efektywnym sposobem na wyciszenie emocji u chłopca. Sprawiał, że Wiktor przestawał krzyczeć, zwykle płakał jeszcze przez moment, ale na tyle cicho, by słyszeć nagrany dźwięk, a po chwili całkowicie się wyciszał.

Włączenie zegara do działań terapeutycznych pozwoliło nam osiągnąć wymierne korzyści w obszarze komunikacji – zbudowanie wspólnego pola uwagi, uważność na drugą osobę, wskazywanie obiektów palcem.

Przygotowałam ogromne pudło, w którym umieściłam zebraną kolekcję zegarów i budzików (prawdziwe i zabawkowe, w różnych wielkościach, kształtach i kolorach, tykające, dzwoniące i grające własne melodie). Każdy z zegarów został sfotografowany, a ich

zdjęcia włożyłam do środka pudełka. Wykorzystałam także zdjęcia zegarów znalezione w Internecie.

Z uwagi na poszerzenie możliwości wykorzystania zegarów do stymulowania mowy, zależało mi, aby na ich tarczach znajdowały się nie tylko cyfry, ale również obrazki, kreski, kropki czy puste miejsca. Dokonałam modyfikacji kilku zegarów zamieniając wskaźniki na samogłoski, zwierzęta, wyrazy dźwiękonaśladowcze, wykrzyknienia, pojedyncze wyrazy. Wszystko umieściłam w pudełku, na którym zaczęłam dwa symbole PCS – „daj” oraz „zegar”.

Podczas sesji terapeutycznych starałam się stwarzać wiele sytuacji komunikacyjnych, przyciągających uwagę chłopca. Wykorzystywałam krótkie rytmiczne piosenki o zegarze. Nakręcałam budziki i chowałam pod ściereczką na oczach dziecka. Wyciągałam zegary, nakręcałam i naciskałam ich przyciski.

Motywację do komunikowania się zwiększałam poprzez stawianie oczekiwań leżących w sferze najbliższego rozwoju – dawałam chłopcu odczuć, że czekam na to, co mi przekaże, że to jest dla mnie ważne. Po dłuższym treningu wymiany symbolu na przedmiot wspartego gestem MAKATON „daj”, zdarzało się, że Wiktor prowokował mnie do zabawy, spoglądając na pudło, podając symbol PCS lub stosując gest „daj”.

Na wczesnym etapie terapii wyciągane z pudła zegary starałam się prezentować w pobliżu mojej twarzy, co sprawiało, że mimochodem Wiktor nawiązywał ze mną krótki kontakt wzrokowy. Rozwijałam u niego tą umiejętność poprzez liczne pochwały i komunikaty „pięknie spojrzalesz, brawo!”. Jednocześnie uczyłam go adekwatnej reakcji na polecenie „popatrz”. Dzięki temu mogłam zaproponować mu kolejną formę zabawy – czytanie uczestniczące. Opracowałam książki o tematyce interesującej Wiktora i wykorzystywałam je do nauki nowych pojęć i doskonalenia funkcji komunikacyjnych – proszenia, odmawiania, komentowania.

Wspólne czytanie pozwalało chłopcu doskonalić umiejętność posługiwania się wprowadzanymi symbolami, rozpoznawania ich i generalizacji. W czasie odczytywania zdania robiłam pauzę, aby Wiktor mógł je dokończyć, przyczepiając odpowiedni symbol na stronie książki. Do tego typu aktywności często wykorzystywałam komunikator z funkcją nagrywania, ponieważ Wiktor wykazywał wówczas większą motywację do pracy.

Przełożenie zaleceń na pracę z dzieckiem w grupie przedszkolnej

Wspólnie z pedagogami pracującymi z Wiktoorem w grupie opracowano zestaw działań wspierających jego funkcjonowanie komunikacyjne. Były to między innymi:

- prowokowanie chłopca do posługiwania się gestem lub symbolem podczas posiłków, toalety, zabawy;
- odtwarzanie jego ulubionych piosenek, po czym przerywanie muzyki i oczekiwanie na prośbę wznowienia ze strony chłopca;
- manipulowanie jego ulubionymi zabawkami, następnie ukrywanie ich i czekanie na reakcję dziecka;
- wspieranie wypowiedzi gestami MAKATON oraz symbolami PCS: (pić, jeść, ubikacja, gesty: jeszcze, koniec, daj);
- wprowadzenie indywidualnego planu dnia;
- wykorzystywanie dźwięku tykającego zegara do wyciszania dziecka.

Osiągnięcia dziecka po sześciu miesiącach systematycznej terapii

Po wdrożeniu działań terapeutycznych zaobserwowano lepszą dynamikę rozwojową dziecka i przyrost nowych umiejętności. Następuje stopniowe przełamywanie barier w stosunkach społecznych oraz znacznie lepsza adaptacja do wykonywania poleceń w sytuacjach zadaniowych. Wiktor pozytywnie reaguje na zaproponowane formy stymulacji. Wiele słów i znaczeń przekazuje za pomocą gestów MAKATON oraz symboli PCS (w przedszkolu i domu

komunikuje się w dużym zakresie wykorzystując tablicę komunikacyjną, która zawiera znane już chłopcu symbole). Wiktor zaczyna również powtarzać samogłoski, sylaby i wyrazy dźwiękonaśladowcze. Chłopiec reaguje na swoje imię i komunikat „popatrz”. Rozumie kierowane do niego proste polecenia wsparte gestem lub symbolem. Pojawia się gest wskazywania.

Dziecko podejmuje proponowane mu aktywności, lecz z powodu niskiej koncentracji uwagi wymaga stałej motywacji do ukończenia zadania.

Refleksja końcowa

Trudności komunikacyjne występujące u dzieci ze spektrum są przyczyną ich frustracji, dalszego unikania sytuacji komunikacyjnych i wycofywania z kontaktów społecznych.

W mojej zawodowej pracy staram się wyrównywać braki spowodowane utrudnionym kontaktem werbalnym, co stwarza dzieciom lepsze warunki do funkcjonowania w grupie rówieśniczej. W realizacji tego celu pomagają mi metody AAC (Augmentative and Alternative Communication).

Głęboko wierzę w to, że moje oddziaływania terapeutyczne sprawią, iż w razie potrzeby osoba z autyzmem będzie potrafiła zakomunikować swoją potrzebę konkretnemu odbiorcy zamiast biernie czekać, aż się pojawi i ją odgadnie.

Doświadczenie efektywności pracy z Wiktorem i zegarami było dla mnie bardzo inspirujące. Stąd moja osobista zachęta skierowana do nauczycieli terapeutów, gotowych do wykorzystywania nietypowych elementów (będących obiektem zainteresowania dziecka) w toku budowania schematu, planu terapii. Kreatywne wykorzystanie fascynacji dziecka może przynieść bardzo dobre rezultaty terapeutyczne.

Propozycje literatury

- Bogucka J., Grycman M., Kaniecka K., *Porozmawiajmy. Poradnik dla nauczyciela*, Oficyna Wydawnicza Excalibur, Bydgoszcz 2001.
- Błęszyński J.J. (red.) (2006, 2008), *Alternatywne i wspomagające metody komunikacji*, Impuls, Kraków.
- Grycman M., Kaniecka K., *Porozmawiajmy*, Publishing Mouse Excalibur, Kwidzyn 2000.
- Grycman M., Smyczek A., *Wiem, czego chcę!*, Stowarzyszenie „Mówić bez słów”, Kraków 2004.
- Grycman M., *Porozumiewanie się z dziećmi ze złożonymi zaburzeniami komunikacji. Poradnik nie tylko dla rodziców*, RCRP, 2014.
- Grycman M., Kaczmarek B., *Podręczny słownik terminów AAC (komunikacji wspomagającej i alternatywnej)*, Impuls, 2014.
- Kaczmarek B., Wojciechowska A., *Autyzm i AAC. Alternatywne i wspomagające sposoby porozumiewania się w edukacji osób z autyzmem*, Impuls, 2015.
- Lori Frost M.S., *CCC/SLP and Andy Bondy*, Ph.D. The Picture Exchange Communication System.
- Machoś M., *Nie mówi, nie patrzy, nie słucha. Trening bazowych umiejętności komunikacyjnych*.
- Martinsen H., Tetzchner S., *Wprowadzenie do wspomagających i alternatywnych sposobów porozumiewania się*, Stowarzyszenie „Mówić bez słów”, Warszawa 2002.
- Smyczek A., Szewiec J., *Metodyka nauczania alternatywnych sposobów porozumiewania się i techniki posługiwania się symbolami*, „Rewalidacja” 1(7)2000, CMPP-P MEN, Warszawa 2000.

mgr Agnieszka Sułek

– Neurologopeda, Przedszkole z Oddziałami Specjalnymi i Integracyjnymi nr 48 w Zabrze

Natalia Kościelniak

DORADZTWO ZAWODOWE i różne sposoby realizacji w zależności od wieku

„Doradztwo zawodowe uznawane jest za proces pomagania ludziom w celu lepszego zrozumienia przez nich samych siebie w odniesieniu do rodzajów pracy i środowiska pracy, by mogli podjąć właściwą decyzję przy wyborze kierunku kariery, podjęciu nowego zawodu, zmiany aktualnego zatrudnienia lub też właściwego dostosowania zawodowego”¹.

Przedmiot pod nazwą doradztwo zawodowe w szkole podstawowej jest realizowany od VII klasy. Nauczyciel odpowiedzialny za te zajęcia wykorzystuje m.in. interaktywne i darmowe narzędzie pod nazwą „Mapa Karier”. Priorytetowym celem spotkań jest zaprezentowanie różnych profesji, głównych predyspozycji potrzebnych w danym zawodzie oraz ścieżki kształcenia prowadzącej do jego osiągnięcia. Ponadto w ramach doradztwa zawodowego uczniowie klasy VIII są zapoznawani z ofertą edukacyjną szkół ponadpodstawowych znajdujących się na terenie miasta i jego okolic. Uczestniczą w dniach otwartych interesujących ich placówek oświatowych celem szczegółowego zapoznania się z ofertą edukacyjną szkół, w których chcieliby rozwijać się i dążyć do wybranego celu, osiągnięcia wymarzonego zawodu.

Szkoła Podstawowa nr 5 w ZSP nr 5 w Żorach, w której jestem pedagogiem, realizuje doradztwo zawodowe na różnych przedmiotach, zazwyczaj w czasie zajęć z wychowawcą, na lekcjach edukacji społecznej w nauczaniu początkowym.

W podejmowanych działaniach nauczyciele mogą zawsze korzystać ze wsparcia dyrektora i wicedyrektora szkoły, którzy akceptują pojawiające się pomysły oraz inicjatywy związane z preorientacją zawodową. Zawsze służą radą i pomocą, pomagają modyfikować zaplanowane wydarzenia, które tego wymagają.

Co ciekawe, uczniowie edukacji wczesnoszkolnej aktywnie uczestniczą w lekcjach zgodnych z podstawą programową większości przedmiotów oraz podczas zajęć z kreatywności: szachowych, robotyce oraz grach i zabawach ogólnorozwojowych, systematycznie, „mimoходом” realizują zajęcia z doradztwa zawodowego. Przykładem może być zabawa w sklep uczniów klas pierwszych. Aktywność jest realizowana w momencie poznawania i utrwalania nominałów polskiej waluty. Inną praktyką, wskazującą na realizację doradztwa zawodowego, jest odgrywanie ról – przebieranie się za przedstawicieli różnych zawodów oraz recytacja wierszy tematycznych.

¹ Bańka A. (2016), *Psychologiczne doradztwo karier*, Stowarzyszenie Psychologia i Architektura Poznań, s. 16.

W klasach IV–VIII elementy doradztwa zawodowego także pojawiają się na różnych lekcjach. Nabywanie umiejętności tworzenia własnej strony internetowej na lekcji informatyki może w przyszłości zostać wykorzystane przez ucznia w poszukiwaniu pracy. Organizacja klasowego dnia pasji i talentów jest okazją do zaprezentowania swoim rówieśnikom i nauczycielom własnej osoby z innej perspektywy. Czasami wyjście przed zespół klasowy jest ogromnym sukcesem dziecka cichego, nieśmiałego. Pozwala mu przełamać w bezpiecznych warunkach wewnętrzne bariery.

W Szkole Podstawowej nr 5 w Żorach doradztwo zawodowe jest uskuteczniane także przez różne innowacje, których autorami są nauczyciele. W latach 2019–2021 została zrealizowana innowacja pedagogiczna „Zaczarowany świat zawodów”, której głównym celem było zapoznanie dzieci ze specyfiką wybranych profesji podczas spotkań z ekspertami, np. geologiem górniczym, kucharką. Biorąc pod uwagę sytuację epidemiologiczną i ograniczone kontakty z uczniami, zajęcia zostały zmodyfikowane, tzn. prowadzone z wykorzystaniem nowoczesnych technologii – filmiki, nagrania wywiadów, fotorelacje z miejsc pracy. W obecnym roku szkolnym wychowawczynie świetlicy wdrażają w życie innowację „W świecie rękodzieła – robótki ręczne”. Zajęcia odbywają się cyklicznie, a ich głównym zadaniem jest wyposażenie uczniów w umiejętności krawieckie – przyszywanie guzików, szycie różnymi ściegami, posługiwanie się szydełkiem. Dodatkowo, świetliczaki już drugi rok z rzędu aktywnie uczestniczą w projekcie edukacyjnym „Serdeczna Karteczka”. W ramach tej inicjatywy poznają obowiązki zawodowe bohatera miesiąca – każdy miesiąc w roku jest

poświęcony przedstawicielom wybranego zawodu. Po zapoznaniu z obowiązkami wskazanych postaci dzieci wykonują dla nich karteczki z podziękowaniami, pozdrowieniami. Projekt ten pozwala na realizację zajęć z obszaru doradztwa, a jednocześnie kształtuje postawę szacunku i empatii w stosunku do ludzi wykonujących określone zawody. Doradztwo zawodowe jest realizowane także w trakcie dni integracji. W ubiegłym roku szkolnym został zorganizowany dzień pod hasłem: „Współpraca się opłaca. Razem potrafimy więcej”. Akcja miała na celu uświadomienie uczniom, że zarówno przed nimi jak i przed osobami dorosłymi są stawiane wymagania, którym jesteśmy w stanie sprostać, jeśli będziemy współdziałać w parze, grupie, zespole. Uczniowie mają okazję prezentować swoje pasje i zainteresowania na różnych szkolnych zajęciach oraz uroczystościach. Na przykład w czasie akademii z okazji Dnia Edukacji Narodowej chętni uczniowie grają na instrumentach muzycznych, śpiewają, recytują wiersze, tańczą. Dzięki aktywnemu udziałowi szkoły w projekcie „Lidla”, pod nazwą „Talenciaki”, dzieci prezentują swoje pasje i talenty w trakcie nagrań filmiku umieszczonego na szkolnej stronie facebookowej.

Szkolne wycieczki to duże przeżycie dla dzieci, nauczycieli, rodziców. Wiążą się z wieloma pozytywnymi, przyjemnymi emocjami. Zwiedzając różnorakie

miejsca, także realizujemy z dziećmi doradztwo zawodowe poprzez poznawanie historii otoczenia i ludzi, którzy w nim mieszkali, a także poprzez kontakt z przewoźnikiem, przewodnikiem.

Nasza szkoła współpracuje z Ludowym Klubem Sportowym Baranowice, w którym gra w piłkę nożną wielu naszych uczniów. Część klas w ubiegłym roku szkolnym miało okazję kibicować rówieśnikom w czasie meczu. Zaś z okazji Dnia Dziecka trenerzy Klubu na terenie boiska szkolnego przygotowali rozgrzewkę dla wszystkich uczestników zabaw oraz pokaz trików z piłką. W ten sposób uczniowie zobaczyli, jak pracuje się w klubie sportowym i na czym polega praca trenera.

W czasie roku szkolnego organizujemy wiele spotkań z ciekawymi ludźmi, w tym z rodzicami, którzy chętnie opowiadają o swoich obowiązkach zawodowych, pasjach i zainteresowaniach. Odbywają się także spotkania z harcerzami, przedstawicielami szkoły wojskowej, których celem jest poszerzenia horyzontów wychowanków Szkoły Podstawowej nr 5 w Żorach.

Prężne działanie Małego Samorządu Uczniowskiego i Samorządu Uczniowskiego przyczynia się do rozwoju samorządności dzieci, ale jednocześnie uczy odpowiedzialności za organizację dni tematycznych, szkolnych uroczystości, konkursów zaplanowanych przez uczniów w trakcie kampanii wyborczej. Doskonale wiemy, że ponoszenie odpowiedzialności za wypowiedziane słowa oraz realizacja zaplanowanych działań są nieodzownym elementem życia zawodowego człowieka.

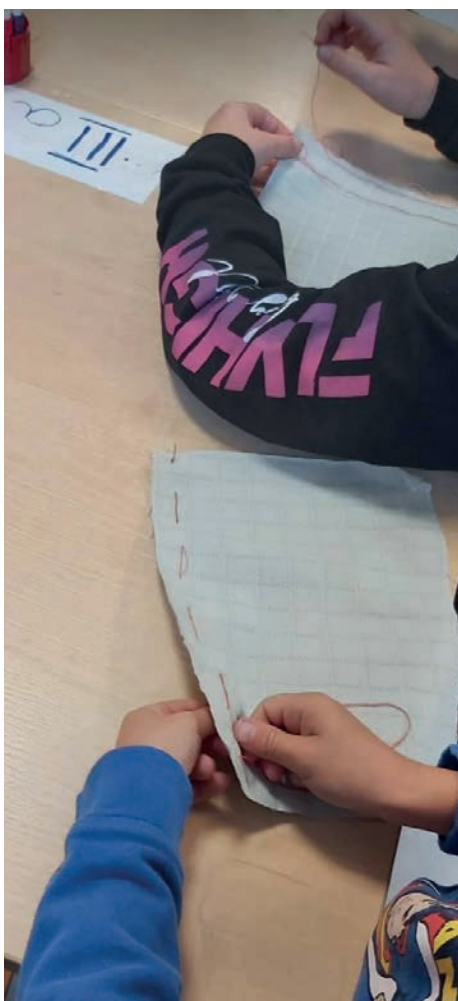
Od najmłodszych lat rozwijamy w sobie pasje, zainteresowania i każdego dnia poszerzamy swo-

je horyzonty. Dla małego dziecka mentorami są rodzice, osoby dorosłe z najbliższego otoczenia. Maluchy, naśladując ich, wchodzą powoli w różne role. W przedszkolu wychowankowie, organizując sobie zabawy tematyczne, naśladują zachowania dorosłych w codziennym życiu – zabawy w fryzjera, kucharza, mechanika, nauczyciela. Właśnie w ten sposób nieświadomie realizują doradztwo zawodowe, wcielając się w określoną postać, „przejmując” obowiązki charakterystyczne dla przedstawiciela danego zawodu. Od najmłodszych lat mają więc kontakt z doradztwem zawodowym. Jednak ta nazwa usłyszana przez dziecko, np. w wieku edukacji wczesnoszkolnej, nic mu nie mówi. Uczniowie są uświadamiani, czym jest doradztwo zawodowe i jak ważną rolę odgrywa w ich życiowych wyborach, przed którymi dopiero staną, w drugim etapie edukacyjnym szkoły podstawowej. Przedtem obecne są w edukacji treści z doradztwa zawodowego bez niepotrzebnego fachowego nazywania tych zadań, które niewiele by wniosło. W ten sposób treści te stają się w naturalny sposób integralną częścią poznawanego świata, jego prawideł.

Pedagodzy szkolni, we współpracy z psychologiem, pedagogiem specjalnym oraz nauczycielami i dyrekcją, też mogą przygotowywać dzieci do dorosłego życia, dbać o zdrowie psychiczne uczniów, organizując m.in. szkolne obchody Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego, zajęcia dotyczące koncentracji uwagi, technik i metod przyswajania wiedzy, umiejętności, radzenia sobie ze stresem i emocjami, profilaktyki uzależnień (od wyjaśnienia haseł, przez analizę czynników chroniących, po treningi zachowań asertywnych). Jako osoby dorosłe jesteśmy świadomi, że postawa asertywna oraz umiejętność wyrażania konstruktywnej krytyki w stosunku do drugiego człowieka jest cenną umiejętnością przydatną w życiu prywatnym oraz zawodowym.

Doradztwo zawodowe towarzyszy dzieciom od najmłodszych lat w co-

dziennych sytuacjach. To właśnie dzięki zaangażowaniu nauczycieli oraz przedstawicieli różnych profesji, współpracy z placówkami oświatowymi oraz zakładami pracy istnieje możliwość jego realizacji na wiele, ciekawych sposobów. Należy pamiętać, że szkoła jest miejscem, w którym rozwijając pasji i zainteresowania, organizując dni integracji, konkursy, stwarzając szansę na prezentację własnej osoby, swoich umiejętności, kształtujemy młodych ludzi i przygotowujemy ich każdego dnia do odpowiedzialnego wywiązywania się z wyzwań dorosłego życia zawodowego oraz prywatnego.

mgr Natalia Kościelniak

– pedagog szkolny, wychowawca świetlicy w Szkole Podstawowej nr 5 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 5 w Żorach

Weronika Kozielska

PREORIENTACJA ZAWODOWA W PRZEDSZKOLU – czyli przedszkolaki w świecie różnych zawodów

Wydawać by się mogło, że kwestie związane z przygotowaniem do pracy w różnych zawodach, to tematy za trudne dla dzieci w wieku przedszkolnym. Nic bardziej mylnego. Dzieci we wszystkich przedszkolach w Polsce co roku w ramach zajęć poznają tajniki różnych zawodów. Każdy nauczyciel opracowuje

swój plan preorientacji zawodowej, dopasowany do grupy wiekowej, którą uczy w danym roku szkolnym. W tymże planie umieszcza z podziałem na miesiące wybrane przez siebie zawody, które chciałby przybliżyć dzieciom. Określa cele, sposoby ich realizacji i zadania do zrealizowania.

W Przedszkolu Publicznym nr 1 im. Gromadki Misia Uszatka w Radlinie, w którym pracuję, bardzo duży nacisk kładziemy na zajęcia z preorientacji zawodowej. Zależy nam, aby pokazać naszym podopiecznym, jak wiele ciekawych zawodów mogą w przyszłości wykonywać. Staramy się wybierać takie profesje, które są popularne w naszym regionie, zawody, które niejednokrotnie wykonują rodzice naszych przedszkolaków. Pozwala to dzieciom lepiej zrozumieć, co tak naprawdę w pracy robią ich mamusi i tatusiowie.

Zajęcia o danym zawodzie dzielimy zawsze na dwa etapy – część teoretyczną i praktyczne poznanie danej profesji.

W części teoretycznej opowiadamy dzieciom o przedstawicielach danego zawodu, czytamy bajki lub wiersze związane z danym rzemiosłem, pokazujemy filmy edukacyjne, obrazki. Następnie zapraszamy przedstawiciela danego zawodu na spotkanie z dziećmi w przedszkolu lub odwiedzamy go w jego zakładzie pracy. Dzieci najbardziej lubią część praktyczną, kiedy to mogą porozmawiać z daną osobą, niejednokrotnie dotknąć jej narzędzi pracy. Po każdym takim spotkaniu omawiamy z nimi, co myślą o danej profesji, co im się podobało, a co nie, czy chciałyby spróbować pracy w danym zawodzie. Następnie w sali tworzymy kąciaki kreatywnych zabaw, w których dzieci mogą „pobawić się w pracę” w poznanych zawodzie.

Nasze przedszkole odwiedziło już bardzo wielu ciekawych gości. Niektórych (ze względu na tradycje pracownicze naszego regionu) gościmy co roku. We wrześniu zazwyczaj organizujemy spotkania z policjantami i strażnikami miejskimi, którzy przypominają dzieciom zasady bezpieczeństwa, ale również pokazują swoje radiowozy. W październiku gościmy panie z koła gospodyń wiejskich, z którymi kisimy kapustę. W tym miesiącu organizujemy również spotkania z dietetykami, którzy opowiadają dzieciom o zdrowym odżywianiu i pomagają przygotować zdrowe przekąski. W listopadzie odwiedzamy pana mechanika, którego warsztat sąsiaduje z naszym przedszkolem. On pokazuje dzieciom, co znajduje się pod maską samochodu. Grudzień to zawsze spotka-

nie z górnikami, którzy pokazują dzieciom, jak to jest pracować pod ziemią. Starsze dzieci mają możliwość wzięcia udziału w wycieczce do współpracujących z przedszkolem kopalń. W styczniu odwiedzamy naszą bibliotekę szkolną i miejską, żeby poznać pracę bibliotekarza. Dzieci mają możliwość zobaczyć, ile niesamowitych książek jest w bibliotecznych zbiorach. W lutym często gościmy fryzjerów, którzy pokazują nam, że potrafią z każdych włosów wyczarować niesamowitą fryzurę. W marcu odwiedzamy piekarnię i mamy możliwość zobaczyć, jak powstaje chleb. W kwietniu organizujemy wycieczkę do pobliskich sklepów, żeby poćwiczyć robienie zakupów i poznać tajniki pracy w sprzedawców. W maju zawsze odwiedzamy naszych strażaków, którzy mają wtedy swoje święto. Oni pokazują nam cały sprzęt strażacki i organizują pokazy gaszenia pożarów. W czerwcu zapraszamy przedstawicieli służb medycznych, którzy pokazują nam, co mają w swoich przepastnych torbach.

Tak jak już wspomniałam, to jaki zawód w danym miesiącu poznają dzieci, określa nauczyciel. Plan zawsze dostosowujemy do zainteresowań dzieci. Często nasi wychowankowie, zwłaszcza ci z grup starszych, sami podpowiadają nauczycielowi, kogo chciałyby poznać. Niejednokrotnie również sami rodzice proponują, że przyjdą opowiedzieć dzieciom o swojej profesji. Dzięki temu np. dzieci poznały kierowcę tira, który podjechał pod przedszkole swoim samochodem ciężarowym, animatora imprez dla dzieci, a w kwietniu br. dzięki uprzejmości jednej z mam dzieci spotkają z panią adwokat.

Preorientacja zawodowa w przedszkolu to moim zdaniem fantastyczny sposób na przybliżenie dzieciom tajników różnych zawodów. To danie im możliwości *wejścia* w różne role społeczne. Jest to także szansa na poznanie swoich niejednokrotnie ukrytych talentów i uzdolnień.

Opracowała:

mgr Weronika Kozielska

– nauczyciel wychowania przedszkolnego, oligofrenopedagog, pedagog specjalny w Przedszkolu Publicznym nr 1 im. Gromadki Misia Uszatka w Radlinie

Karolina Kobrzyńska

ZASADY ZDROWEGO ODŻYWIANIA DZIECI SZKOLNYCH

Prawidłowe żywienie jest jednym z najważniejszych czynników wpływających na rozwój człowieka i utrzymanie przez niego dobrego stanu zdrowia. Ma ono ogromne znaczenie zwłaszcza w przypadku dzieci i młodzieży.

Ukształtowanie dobrych nawyków żywieniowych w wieku dziecięcym, może zapobiegać nadwadze, otyłości oraz rozwojowi wielu chorób dietozależnych takich jak: choroby układu krążenia i układu pokarmowego, cukrzyca, insulinooporność, próchnica zębów, czy osteoporoza.

Badania naukowe wskazują również na to, że odpowiednia dieta w okresie dzieciństwa zwiększa szansę na utrzymanie dobrego stanu zdrowia w dorosłym życiu.

Dzieci powinny poznawać zasady zdrowego żywienia oraz nabywać umiejętności praktycznego ich wdrażania w codziennej diecie. Poniżej omówiono najważniejsze zasady żywienia dla dzieci i młodzieży.

Dbaj o różnorodność

Dieta dzieci i młodzieży powinna być urozmaicona i zawierać produkty z różnych grup w celu dostarczenia cennych dla zdrowia składników odżywczych. Niestety, szczególnie młodsze dzieci, mogą wykazywać na pewnym etapie rozwojowym wybiórczość żywieniową. Oznacza to, że lista lubianych produktów może być dość skromna. Zmuszanie przez opiekunów do zjadania pewnych produktów wpływa niekorzystnie na relację dzieci z jedzeniem. Zamiast tego możemy zachęcać do poszerzania swojej listy produktów w diecie. Badania naukowe pokazują, że dzieci potrzebują **ekspozycji ponad 15 razy na dany produkt, żeby się z nim oswoić**. Oznacza to, że im częściej dziecko widzi dany produkt lub o nim słyszy, tym bardziej się do niego przekonuje. Stąd nieocenione są bajki, opowieści o produktach spożywczych, zabawy z modeliną lub kolorowanie

warzyw. U dzieci starszych szczególnie przydatne mogą być warsztaty kulinarne.

Jak zachęcić dziecko smakowania różnych produktów w szkole?

Ćwiczenie z marchewką: *Wypiszcie wspólnie korzyści, jakie płyną ze zjedzenia marchewki. Następnie zastanówcie się, jakie posiłki można zrobić z marchewki np. (surówka z marchewki i jabłka, sok wycisakny z marchewki i pomarańczy, zupa krem z marchewki, ciasto marchewkowe).*

Dziecko powinno odpowiedzieć na pytania:

- 1) Czy wszystkie te produkty smakują tak samo, mimo tego, że jest tam marchewka?
- 2) Kto chętnie spróbowałby ciasta / soku / surówki / zupy?

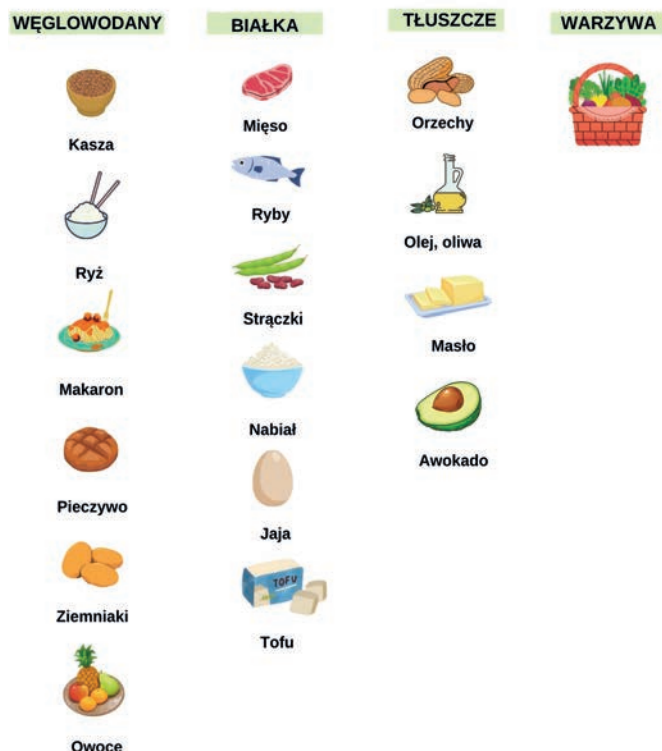
Komponuj pełnowartościowe posiłki

Posiłki (min. 3) w diecie dzieci i młodzieży powinny **być pełnowartościowe**, czyli składać się z węglowodanów, białka, tłuszczu oraz warzyw. Dzięki tak skomponowanemu posiłkowi zapewniamy dziecku sytość, odpowiednią ilość energii i potrzebne do prawidłowego odżywienia niezbędne makroelementy.

Jak w praktyce zachęcać dzieci i młodzież do komponowania pełnowartościowych posiłków?

Ćwiczenie: *Stwórzcie wspólnie w klasie tabelkę podzieloną na makroskładniki (białka, tłuszcze, węglowodany i warzywa). Wypiszcie źródła poszczególnych makroskładników oraz korzyści płynące z ich spożycia. Na koniec każde dziecko może zaplanować swój pełnowartościowy, zdrowy i smaczny obiad, składający się ze wszystkich omówionych makroskładników.*

MAKROELEMENTY DIETY

Ryc. 1

Jedz regularnie

Dzieci i młodzież powinny spożywać 4–6 posiłków każdego dnia. Ilość spożywanych posiłków należy wybrać zgodnie z preferencjami i potrzebami dziecka. Dziecko powinno jeść zgodnie z sygnałem głodu. Warto wspierać intuicyjne jedzenie dziecka i podpowiadać mu, jak odróżniać uczucie głodu. W dzisiejszych czasach duża dostępność kolorowego, różnorodnego i pysznego jedzenia jest często powodem sięgania po przekąski, a takie zachowanie niesie ryzyko braku doświadczenia głodu fizjologicznego.

Ważne jest zwracanie uwagi na sygnały płynące z ciała i nauka odróżniania, kiedy jesteśmy głodni.

Ćwiczenie: *Zastanówcie się wspólnie „Co się dzieje, kiedy jesteśmy głodni? Jak to się objawia?”*

Nie podjadaj pomiędzy posiłkami

Często rodzice zauważają, że dzieci nie chcą zjadać głównych posiłków. Warto wtedy zastanowić się,

dlatego tak się dzieje. Głównym powodem jest podjadanie (zdrowych lub mniej zdrowych przekąsek). W celu rozwiązania tego problemu warto poznać przyczyny takiego zachowania.

Podjadanie u dziecka może wynikać z:

- uczucia głodu,
- napięcia emocjonalnego,
- trudnych emocji takich jak smutek, złość,
- zmęczenia,
- pragnienia,
- nudy.

Istotne jest pokazywanie dzieciom, jakie funkcje może pełnić jedzenie i jakie inne potrzeby zaspakaja. Dzieci i młodzież powinny uczyć się rozróżniać swoje emocje, potrzeby i adekwatnie na nie reagować. Nauka samoregulacji to jeden z najważniejszych elementów budowania dobrej relacji z jedzeniem wśród najmłodszych. Kluczem sukcesu będzie dobrane odpowiedniej metody edukacyjnej w zależności od grupy wiekowej.

Nie przejadaj się

Smakowite i pyszne jedzenie nie sprzyja zjadaniu odpowiednich porcji. Często, mimo uczucia sytości, dzieci i młodzież mogą zjadać więcej niż tak naprawdę potrzebują. Pomocna może się okazać tutaj nauka świadomego jedzenia. Dzieci należy uczyć **wolnego jedzenia, nienakładania zbyt dużej porcji na talerz, podejmowania świadomej decyzji o dokładce.**

Spożywaj produkty zbożowe, zwłaszcza pełnoziarniste

Produkty zbożowe w żywieniu dzieci i młodzieży są bardzo ważnym składnikiem diety i powinny być spożywane w większej ilości niż tłuszcz i białko. Produkty zbożowe stanowią substrat odżywczy dla mózgu. Pełnoziarniste produkty występują w kaszach, makaronach pełnoziarnistych, pieczywie żytnim, ryżu brązowym oraz płatkach owsianych. Zawierają one cenny błonnik, który wspomaga pracę układu pokarmowego. Produkty zbożowe powinny się znaleźć w każdym głównym posiłku dziecka (śniadanie, obiad, kolacja).

Jedna porcja produktu to:

- 1 kromka chleba,

- 1/2 szklanki ugotowanego ryżu lub kaszy,
- 3/4 szklanki musli.

Spożywaj odpowiednią ilość warzyw i owoców

Dzieci i młodzież powinny spożywać w żywieniu całodziennym minimum 5 porcji warzyw i owoców. Ważne jest zachowanie odpowiednich proporcji pomiędzy warzywami, a owocami, czyli 3–4 porcje warzyw, 1–2 porcje owoców.

Zdroffit

1 porcja - 100g warzyw lub owoców (części jadalnych)

Ryc. 2

Jedz ryby

Ryby to przede wszystkim cenne źródła kwasów omega-3. Stwierdzono korzystny wpływ omega-3 na procesy myślenia, rozumienia, czy zapamiętywania. Niedobór kwasów omega-3 w diecie może doprowadzić do problemów ze wzrokiem. Dodatkowo kwasy omega-3 wpływają na obniżanie poziomu tzw. złego cholesterolu LDL i podnoszenie poziomu tzw. dobrego cholesterolu HDL.

Co więcej wspomagają działanie układu odpornościowego. Dzieci i młodzież powinny zjadać min. 2 porcje tłustej ryby w tygodniu.

Jedz produkty nabiałowe

Produkty nabiałowe (sery, jogurty, twarożki) to doskonałe źródło wapnia, który jest istotnym mikroelementem w każdym wieku rozwojowym dzieci do budowy kości, zębów. Codziennie powinny być podane co najmniej dwie porcje mleka lub produktów mlecznych.

Jedna porcja produktu to:

- 1 szklanka mleka, jogurtu lub kefiru,
- 40 g sera żółtego,
- 150 g sera twarogowego.

Spożywaj więcej tłuszczu pochodzenia roślinnego

W diecie dzieci szkolnych powinny dominować tłuszcze pochodzenia roślinnego (oliwa z oliwek, olej rzepakowy, olej lniany, awokado), które zawierają kwasy jednonienasycone i wielonienasycone. Natomiast powinno się ograniczać kwasy nasycone, pochodzenia zwierzęcego (śmietana, masło, smalec, tłuste mięsa).

Ogranicz spożycie soli

Podczas przyrządzania potraw dla dzieci szkolnych warto zwrócić uwagę na nieprzesalanie dań. Dzienna porcja soli to 5g – 1 łyżeczka (jest to łączna ilość z dosalania potraw oraz z produktów kupionych). Nie jest wskazane spożywanie produktów, które zawierają znaczne ilości soli np. słonych wędlin, żywności przetworzonej, fast-food. Wskazane jest wybieranie produktów z rekomendacją producenta o obniżonej wartości soli w produkcie.

Pij wodę

Do gaszenia pragnienia dzieciom powinna służyć jedynie woda lub gorzka herbata. Woda nie ma kalorii i nawadnia odpowiednio organizm. Inne napoje np. soki, napoje słodzone, napoje gazowane, mleko, kakao zawierają kalorie, a więc są pokarmem w postaci płynnej. Nie oznacza to, że dziecko nie

może się napić soku, czy kakao. Niemniej jednak ciągle popijane w ciągu dnia może wpłynąć na brak apetytu podczas głównych posiłków oraz zbyt dużą kaloryczność diety dziecka.

Jak w praktyce zachęcić dzieci do picia wody?

Ćwiczenie: *Stwórzcie przepis na domową lemoniadę (1l wody, 1 łyżka miodu, pokrojona w krążki cytryna, pomarańcza)*

Ogranicz spożycie cukru

Cukier znajduje się przede wszystkim w słodyczach i żywności przetworzonej. Aby dzieci nie jadły zbyt dużej ilości słodyczy, muszą się nauczyć, jak tego nie robić. Ważnym elementem zdrowego odżywiania jest budowanie dobrej relacji ze słodyczami. Nie powinno się demonizować słodyczy, jako „złego” i niedozwolonego elementu diety. Zamiast dzielenia żywności na dobrą i złą, warto do tematu słodyczy podejść neutralnie: **słodycze są elementem naszej diety, ale jedzone w zbyt dużej ilości nie służą naszemu zdrowiu.**

Jak praktycznie podejść do tematu słodyczy? Na co zwrócić uwagę dzieci?

Do czego nie służą słodycze?

- Słodycze mogą dać nam przyjemność.
- Nie służą do rozładowywania napięcia (są na to inne sposoby).
- Nie służą do zaspokajania głodu (do tego służą posiłki).

JAK JEŚĆ SŁODYCZE?

Słodyczy nie podjadamy bezmyślnie – jemy je na siedząco i delektujemy się nimi.

Zasady zdrowego odżywiania to ważny element edukacyjny zapobiegający nadwadze, otyłości i chorobom dietozależnym wśród dzieci i młodzieży. Istotnym jest poznanie zasad zdrowego odżywiania przez najmłodszych, jak również nauka praktyczna ich wdrażania w życie.

mgr Karolina Kobrzyńska
– dietetyk ZDROFIT

Karina Lipa

EDUKACJA. REAKCJA. RATUNEK

Niemal każdy z nas spotkał się w swoim życiu prywatnym lub zawodowym z sytuacją wymagającą udzielenia drugiemu człowiekowi natychmiastowej pomocy – na skutek zasłabnięcia, wypadku czy urazu. Czy w zetknięciu z taką sytuacją mamy poczucie, że zareagowaliśmy adekwatnie do okoliczności i rekomendacji w zakresie udzielania pierwszej pomocy (poznawanych na corocznych kursach w miejscu pracy)?

Często działamy „tu i teraz”, wiedzeni instynktem i nagłym przypiływem adrenaliny – pomagamy (mniej lub bardziej skutecznie), nie myśląc o własnym bezpieczeństwie. Czasem, powodowani obawą o samych siebie lub brakiem wiary we własne kompetencje, wprawdzie dzwoniemy po odpowiednią służbę, ale nie decydujemy się na czynną pomoc. Nie chcemy zaszkodzić. Bywa, że potrzebną pomoc człowieka nie chcemy widzieć – udajemy, że

go nie widzimy, mając nadzieję, że pomocy udzielią mu inne, znajdujące się w pobliżu osoby. Przed samym sobą tłumaczymy się pośpiechem, strachem, brakiem wiedzy.

Tymczasem każdy z nas, w przypadku zagrożenia życia lub zdrowia człowieka, ma obowiązek udzielenia mu pomocy – obowiązek moralny i prawny, wynikający z przepisów kodeksu karnego, kodeksu pracy, czy ustawy o ratownictwie medycznym. A jednak, chociaż wiemy co należy zrobić, czasem boimy się reagować i ratować.

Jak podejść do tego zagadnienia w kontekście kształtowania postaw i kompetencji dzieci i młodzieży? Warto zadać sobie pytanie, czy nasi podopieczni w przedszkolu lub szkole wiedzą, jak się zachować, gdy ktoś nagle zaśnie lub gdy zastaliśmy osobę leżącą w bezruchu? Co ja, jako nauczyciel, mogę zrobić, by wesprzeć edukację moich wychowanków w obszarze pierwszej pomocy? I to na tyle skutecznie, by w tym kluczowym dla kogoś momencie nie bały się zareagować i pomóc...

A dzieci chętnie uczą się pomagać. Nie wahają się tej pomocy wezwać i na miarę swoich możliwości jej udzielić.

Ponieważ zagadnienie pierwszej pomocy przedmedycznej interesowało mnie pod względem osobistym i zawodowym, kilka lat temu podjęłam się

uczestnictwa w kursie kwalifikowanej pierwszej pomocy (kończącym się egzaminem państwowym). Kurs poszerzył moje kwalifikacje o tytuł ratownika KPP i co najważniejsze – dostarczył mi sporą dawkę merytorycznej wiedzy i praktycznych umiejętności w zakresie ratownictwa medycznego.

Na co dzień, zgodnie z wykształceniem i podpowiedzią serca, pracuję z dziećmi w wieku przedszkolnym, jako wychowawczyni grupy sześciolatków (obecnie „Sówek”). Naturalnym następstwem działań w obszarze ratownictwa była więc moja chęć przekazania dzieciom najistotniejszych zagadnień i mechanizmów udzielania pierwszej pomocy.

Muszę przyznać, że moim małym Sówkom początkowo trudno było zrozumieć, że ich pani Karina jest ratownikiem. Przecież jest nauczycielką – pracuje w przedszkolu, uczy je „różnych rzeczy”, czyta książki i śpiewa piosenki! Tak, wychowawczyni w stroju ratownika musiała zrobić na nich piorunujące wrażenie...

Pewnego wrześniowego dnia, w ramach realizowanej tematyki bezpieczeństwa (obejmującej

znaczenie i zakres pracy policjanta, strażaka czy lekarza) dzieci zobaczyły mnie wchodzącą do sali zajęć w „ratowniczym wydaniu” – wyposażoną nie tylko w profesjonalny strój, ale także w czerwoną torbę z krzyżem – wypełnioną po brzegi plastrami, bandażami, opaskami uciskowymi, rękawiczkami, środkami do dezynfekcji, sztucznym lodem oraz folią życia.

Wprawdzie według pierwszych dziecięcych skojarzeń byłam strażakiem (w stroju ratownika dominuje kolor czerwony, pomarańczowy i czarny), ale wątpliwości szybko rozwiął odczytany przez nie nadruk na koszulce z wyrazem „ratownik”.

Grupa z wielkim zainteresowaniem słuchała opowieści o pracy ratownika w karetce i na różnych wydarzeniach sportowych (na kilku meczach dziecięcych miałam okazję pełnić funkcję obstawy medycznej i udzielać pomocy przy urazach). Chętnie poznawały funkcjonalność wyposażenia apteczki – cierpliwie oglądały jej zawartość i starały się odgadnąć, do czego służą poszczególne przedmioty?

W czasie tego spotkania, a potem w toku cyklicznie przeprowadzanych sesji przypominających, dzieci zapoznały się z możliwością udzielenia pomocy osobie nieprzytomnej. One same zauważyły, że

może być nią ktoś nam bliski (mama, tata, babcia albo dziadek), kto „leży i się nie rusza” albo „nie odpowiada, gdy go wołamy”.

Ustaliliśmy więc, że:

- **należy zapewnić sobie bezpieczeństwo**, czyli sprawdzić, czy wokół tej osoby jest bezpiecznie (nie ma wokół niebezpiecznych przedmiotów lub pojazdów, jeśli znajdujemy się na ulicy);
- **próbujemy nawiązać kontakt** z poszkodowaną osobą, podchodząc blisko, dotykając ramienia i pytając: „Mamo/tato, słyszysz mnie?”, a wobec kogoś nam nieznanego: „Halo! Słyszysz mnie pan/pani?”. Nasłuchujemy, czy osoba nam odpowiada, a jeśli nie:
- **sprawdzamy oddech za pomocą zmysłu wzroku, słuchu i dotyku** (w myśl schematu „widzę, słyszę, czuję”). Uważnie pochylamy się nad twarzą osoby, słuchamy, czy jest oddech, czujemy na policzku wydobywające się z ust powietrze oraz widzimy podnoszącą się klatkę piersiową, a ta czynność trwa około 10 sekund (liczymy do 10).

Dzieci były zaskoczone, gdy usłyszały, że to niewielkie zadanie (które rezolutnie połączyły z umiejętnością liczenia do dziesięciu) może uratować komuś życie! Ależ to przy okazji motywacja do matematyki... Kolejną czynnością, której szybko nauczyły się przedszkolaki, to **ułożenie poszkodowanego w pozycji**

bocznej bezpiecznej. To kolejne zadanie, które ratuje życie, a jednocześnie jest w zasięgu możliwości dziecka, ucznia czy osoby dorosłej. Co ważne – w pozycji bocznej bezpiecznej układamy **osobę, która jest nieprzytomna, ale oddycha.**

Realizując to zadanie, wybrałam kilkoro dzieci na pozorantów i demonstrowałam prawidłową sekwencję czynności związanych z układaniem człowieka w pozycji bezpiecznej. Pokazywałam każdą czynność kilkakrotnie, dając dzieciom okazję do zapamiętania kolejnych ruchów i zadawania pytań.

Ustaliliśmy, że:

- zaczynamy od ugięcia jednego kolana;
- układamy jedną rękę w kąt prosty powyżej serca;
- druga ręka łąduje pod brodą;
- łapiemy za kolano oraz za łokieć i przekręcamy osobę na bok;
- udrażniamy drogi oddechowe poprzez odchylenie głowy;
- co jakiś czas sprawdzamy, czy osoba oddycha.

Warto pamiętać o zapewnieniu osobie poszkodowanej komfortu cieplnego – o okryciu jej, gdy leży na chłodnym chodniku czy trawie.

Z najpoważniejszą sytuacją wymagającą natychmiastowej reakcji mamy do czynienia, gdy **osoba, której udzielamy pomocy, nie oddycha.** Wówczas wzywamy pogotowie oraz rozpoczynamy resuscytację krążeniowo-oddechową. O ile to możliwe – prosimy osoby z najbliższego otoczenia o pomoc. Ponieważ schemat resuscytacji krążeniowo-oddechowej w mojej ocenie przekracza fizyczne możli-

wości małego dziecka, w toku zajęć z przedszkolakami skupiałam się na drugim aspekcie wsparcia poszkodowanego, jakim jest wezwanie pomocy (pogotowia lub osób z otoczenia – przechodniów, sąsiadów itp.)

Moje przedszkolaki odgrywały scenki imitujące wezwanie służb ratunkowych (wykorzystując numery alarmowe 112 oraz 997, 998, 999, podając dane o sobie, informacje dotyczące adresu czy charakteru zastanej sytuacji). Odczuły tym samym, jak ważne jest zapamiętanie numerów alarmowych, swojego imienia, nazwiska czy adresu zamieszkania.

Dowiedziały się, że zasadne jest także opuszczenie mieszkania i wezwanie na pomoc osób postronnych (uderzając w drzwi sąsiadów, krzycząc „pomocy!/ratunku!” lub „pali się!”). Co więcej, podobnie jak w przypadku działań dorosłych, uczyły się podawania jasnych komunikatów wskazujących na konkretną osobę, od której oczekują wsparcia, wołając na przykład „pani w różowej bluzie, pan w czarnej koszulce, proszę zostać, jesteście mi potrzebni”. Pamiętajmy, że czasem, jeśli nasz komunikat brzmi zbyt ogólnie lub nie wskazuje kogoś bezpośrednio (np.: „potrzebna jest mi osoba do pomocy”), osoby

postronne mogą mieć większy opór by podejść, lub nie zatrzymują się wcale.

W mojej ocenie przeprowadzanie praktycznych zajęć wprowadzających do tematyki ratownictwa ma wielką wartość nawet w przypadku dzieci w wieku przedszkolnym. To nie tylko prezentacja ciekawych treści, tym bardziej atrakcyjnych z punktu widzenia własnego sprawstwa, że w odczuciu dziecka pomoc i ratowanie drugiego człowieka przynależy do świata dorosłych. Nieocenione znaczenie ma praktyczne, choć imitowane doświadczenie podjęcia pomocy – bo gdy człowiek, choć mały, przekona się, że ratowanie życia nie jest trudne czy straszne, znacząco zwiększa się szansa na podjęcie przez niego aktywnej postawy w realnej sytuacji w przyszłości. Nauczyciele wychowania przedszkolnego szukający wsparcia w organizacji tego typu zajęć dla swoich wychowanków, mają do dyspozycji co najmniej kilka cennych propozycji warsztatowych. Szczegółowe informacje o zakresie tematycznym spotkań dedykowanych przedszkolakom oraz kontakty do organizatorów są dostępne na stronach opisujących warsztaty.

Są to między innymi:

- warsztaty „Dzielni Ratownicy” (link: <https://zabezpieceniamedyczne.eu/dla-placowek-oswiaty/#dzielni-ratownicy>)
- warsztaty „Z misiem Medaikiem oraz „Wiem, umiem, pomogę” (link: <https://kursyratownictwa.pl/kursy-pierwszej-pomocy/przedszkola/>)
- warsztaty „Miś Ratownik” (link: <https://ice-24.eu/mis-ratownik/>).

Warto skorzystać z materiałów dydaktycznych dostępnych na stronie Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy.

Ze strony internetowej Fundacji WOŚP (<https://www.wosp.org.pl/uczmy-ratowac/pierwsza-pomoc-materialy>) można bezpłatnie pobrać między innymi: tablicę edukacyjną przedstawiającą łańcuch przeżycia, kolorowanki i łańcigłówki (tj.: krzyżówki, wykreślanki, labirynty i rozsypanki wyrazowe). Dostępne są filmy z propozycjami zabaw do wykorzystania w czasie zajęć z dziećmi i uczniami w różnym wieku. Z myślą o uczniach w starszym wieku szkolnym i osobach dorosłych przygotowano materiały samokształceniowe w postaci nagrań prezentujących prawidłowe wykonanie resuscytacji oddechowo-kръżeniowej u dorosłego, dziecka i niemowlaka, także z pomocą defibrylatora.

Rola nauczyciela i ratownika pozwala mi z pełnym przekonaniem zachęcać do praktycznych działań w zakresie nauki udzielania pierwszej pomocy, nawet z kilkuletnimi dziećmi. Możemy mieć nadzieję (lub poczucie, że zrobiliśmy wszystko, co w zasięgu naszych wychowawczych możliwości), że w życiowej sytuacji, w wobec osób najbliższych lub obcych, dziecko będzie wiedziało, że może coś zrobić, że jego reakcja może uratować czyjeś życie, a to wyjątkowa wiedza i moc.

mgr Karina Lipa

– nauczyciel wychowania przedszkolnego,
Przedszkole z Oddziałami Specjalnymi
i z Oddziałami Integracyjnymi nr 48 w Zabrze

Sylwia Bloch

„ŚLĄSKIE. TU EDUKUJEMY” Regionalna edukacja ekologiczno-przyrodnicza

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej „WOM” w Rybniku

jest zespołem publicznych placówek z siedzibą w Rybniku przy ul. Parkowej 4a, w skład którego wchodzi: Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Rybniku oraz Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Rybniku.

Obszarem działania ośrodka jest województwo śląskie ze szczególnym uwzględnieniem subregionu zachodniego. W celu organizacji szkoleń dla nauczycieli z edukacji ekologiczno-przyrodniczej, placówka wykorzystuje swoje usytuowanie w parku, co umożliwia nam przybliżenie nauczycielom edukacji poza murami szkoły.

Warsztaty, konferencje, edukacja w terenie...

Wychodząc naprzeciw potrzebom uczenia się najmłodszych poprzez działanie i istotę nabywania więzi ze światem przyrody, nauczyciele-konsultanci RODNiIP „WOM” w Rybniku organizują szereg działań skierowanych do nauczycieli wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej oraz innych nauczycieli zainteresowanych zagadnieniem edukacji „na zewnątrz”.

Na terenie Ośrodka i sąsiadującego z nim parku organizowane są warsztaty terenowe takie jak: „Czas na park i las” oraz „**Patyk czy tablet**”, inspirujące nauczycieli do wykorzystania zasobów natury i kultury w procesie edukacji, oraz twórczego i zbalansowanego wykorzystywania technologii w tym procesie. Istotne dla dzieci doświadczanie wielozmysłowe i potrzeba manipulacji materiałem w celu jego poznania stanowi sedno naszych działań w organizacji warsztatów, w toku których staramy się, aby nauczyciele na nowo dostrzegli potencjał poznawczy

natury. Widzimy go w toku eksploracji materiału przyrodniczego oraz w najbliższym otoczeniu dziecka, pełnym bodźców sensorycznych (barw, kształtów, zapachów i struktur), ustawicznie prowokującym do odkrywania, nabywania wiedzy o świecie, jego zjawiskach i samym sobie. Wspieramy nauczycieli w budowaniu atmosfery współpracy dzieci z sobą oraz ich samodzielnego dążenia do realizacji małych i wielkich celów. Służy temu oferta warsztatowa Ośrodka w takich tematach, jak: „**Matematyka ze sznurka i kamyka**”, „**Zabawa – Stymulacja – Umiejętności**”, czy „**Zabawy poszukiwawcze dla przedszkolaków z wykorzystaniem formy zabawy terenowej Scavenger Hunt i Treasure Hunt**”.

W bogatej ofercie „WOM” w Rybniku znajdują się również propozycje regionalnej edukacji ekologiczno-przyrodniczej. Ośrodek wykorzystuje swe korzystne położenie do organizacji zajęć w terenie, np.:

- miejski park – w nim prowadzone są zajęcia z podstawowych obserwacji i pomiarów w terenie,
- miejskie błonia nad rzeką Rudą (która w internetowym konkursie Klubu Gaja została Rzeką Roku 2015, zdobywając pierwsze miejsce w kraju) są dobrym miejscem obserwacji i pomiarów hydrologicznych.

- spacer edukacyjny przez parki miejskie, których łączna powierzchnia przekracza 100 ha, są okazją do rozpoznawania gatunków roślinności rodzimej i inwazyjnej,
- w obrębie granic miasta jest z jednej strony Zalew Rybnicki na Rudzie otoczony lasami, a z drugiej tereny przemysłowe i poprzemysłowe z czynną hałdą i terenami rekultywowanymi,
- w niedalekim parku krajobrazowym CKKRW, którego otulina zajmuje część obszaru Rybnika, można obserwować przenikające się elementy przyrodnicze i kulturowe związane z zapoczątkowaną ok. 800 lat temu, działalnością zakonu Cystersów na tej ziemi lub skorzystać z oferty edukacyjnej Zespołu Parków Krajobrazowych.

W związku z powyższym RODN i IP „WOM” w Rybniku proponuje również szkolenia takie jak:

- „Obserwacje i pomiary w terenie”;
- „Kształtowanie postaw ekologicznych uczniów jako szkolnego priorytetu wychowania”;
- „Jesienny projekt ekologiczny” (co roku inna tematyka, np.: ochrona wody, powietrza, gleby, oszczędzanie energii,) zakończony konkursem dla szkół;
- Przygotowanie do udziału w projektach krajowych i międzynarodowych, np.: Program Ekozespołów, Badacz Wody, Mistrz Recyklingu...

Cykliczne konkursy

Od 2007 roku tematyka przyrodnicza przewijała się w pracach wojewódzkiego **konkursu „Zapomniane zabytki”**, gdzie przy okazji prezentacji zabytków architektury opisywano założenia parkowe, pomniki przyrody, kompozycje krajobrazowe i starania o ochronę przyrody w różnych formach.

Celem tego konkursu było m.in. wyposażenie uczniów w wiedzę o własnym regionie oraz zaakcentowanie rangi kształcenia i wychowania regionalnego na tle zintegrowanej Europy.

Konkurs „Ratujmy się przed smogiem”

miał dotychczas trzy odsłony: plastyczną, literacką i fotograficzną. Głównymi celami tego konkursu było pokazanie skutków smogu w naszym regionie oraz:

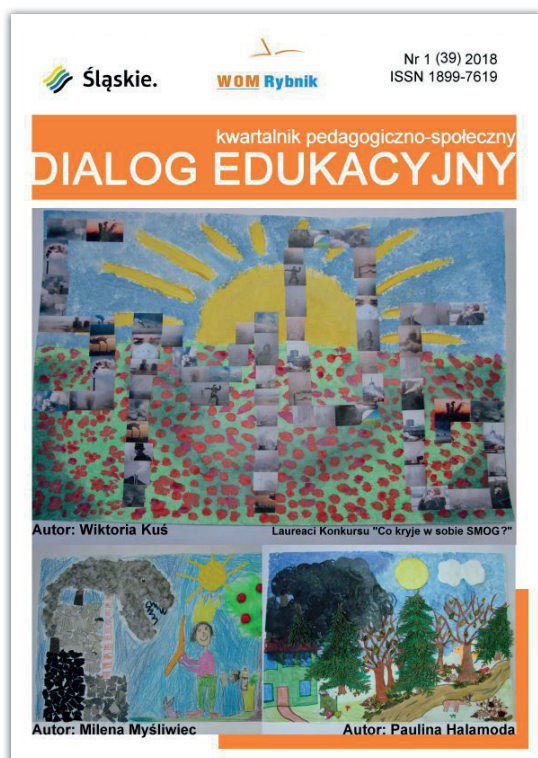
- podniesienie świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży,
- zrozumienie konieczności podejmowania działań antysmogowych,

- identyfikacja źródeł zanieczyszczenia powietrza,
- uwrażliwienie dzieci i młodzieży na piękno przyrody w różnych porach roku,
- wdrażanie do bezpiecznego spędzania czasu wolnego,
- rozwój wyobraźni poprzez twórczą interpretację przyrody.

Konkurs „Robimy skok na SMOG”

Powyższy konkurs i konferencję „Co kryje w sobie smog – jak chronić siebie i przyrodę?” zorganizowaliśmy we współpracy z Urzędem Marszałkowskim w Katowicach i Urzędem Miasta Rybnika.

(Materiały pokonferencyjne znajdują się na naszej stronie internetowej www.wom.edu.pl w zakładce MATERIAŁY POKONFERENCYJNE.)

Konkurs „Smog badamy ochoczo”

Nadrzędnym celem konkursu „Smog badamy ochoczo” była popularyzacja idei ochrony przed smogiem i troski o swoje zdrowie. Konkurs zorganizowaliśmy z wykorzystaniem miejskich stacji monitoringu czystości powietrza. Dzięki obserwacjom prowadzonym przez dwa miesiące uczestnik zauważa zachodzące zmiany i zależności w środowisku naturalnym oraz widzi celowość podejmowania działań na rzecz zrównoważonego rozwoju. Realizacja zadań umożliwia uczniowi pogłębienie wiedzy o normach zanieczyszczenia powietrza pyłami zawieszonymi oraz nabycie umiejętności dokonywania obserwacji, analizy, interpretacji danych i wnioskowania na podstawie odczytów danych zamieszczanych na usługowej platformie Airly.eu. Zawiera ona zapisy codziennych pomiarów atmosferycznych i daje możliwość śledzenia na bieżąco zmian oraz sięgania i porównywania dobowych danych archiwalnych. Realizując zadania konkursowe oparte na pedagogice samodzielnych poszukiwań uczeń rozwija umiejętność naukowego dochodzenia do rozwiązania, co stanowi trzecią kompetencję kluczową w procesie uczenia się przez całe życie.

Uczeń rozwija umiejętności dostrzegania i analizowania zależności w lokalnym środowisku, odczytywania i interpretacji danych badawczych, wykorzystywania danych z platform: <https://airly.eu/map/pl> oraz www.rybnik.eu/dla-mieszkanow/walka-ze-smogiem/ – w trosce o zdrowie, uczy się krytycznego myślenia i wnioskowania, opracowania wyników badań w formie prezentacji i ich omówienia, pracy zespołowej, skutecznego porozumiewania się i rozwiązywania problemów komunikacyjnych, prowadzenia dyskusji i negocjacji. Konkurs adresowany był do uczniów klas gimnazjalnych i szkół podstawowych oraz ich nauczycieli – opiekunów.

Konkurs „Zielony ład wokół nas”

Celem kolejnego konkursu „Zielony ład wokół nas” było propagowanie idei zrównoważonego rozwoju i ekologii wśród uczniów szkół podstawowych województwa śląskiego oraz rozwijanie i pogłębianie zainteresowań w zakresie nauk przyrodniczych. Planowanym efektem kształtowania postaw zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju był wzrost poczucia odpowiedzialności za stan środowiska. Konkurs polegał na samodzielnym wykonaniu posteru (plakatu naukowego) dotyczącego tematu konkursu „Zielony ład wokół nas”, prezentującego przykład wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE) w swoim najbliższym otoczeniu oraz napisaniu sprawozdania.

Współpraca z obiektami na szlaku zabytków techniki

W 2018 roku rozpoczęła się współpraca RODN i IP „WOM” w Rybniku z obiektami na Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego. Ze względu na charakter naszego regionu i widoczną rewitalizację terenów i obiektów przemysłowych, oferta szlaku często wykorzystywana jest w naszej działalności proekologicznej. Ponadto w roku szkolnym 2019/2020 ogłosiliśmy dla dzieci konkurs z cyklu „Byłem, widziałem, zapamiętałem a następnie narysowałem – NATURA W INDUSTRII”. Konkurs odbywał się pod patronatem Marszałka Województwa Śląskiego.

Działania ogólnopolskie

W okresie 9 lat nasza placówka realizowała, we współpracy z GAP Polska, kampanię EKOZESPOŁÓW. W ramach kampanii prowadziliśmy wojewódzkie konkursy dla dzieci. Celem konkursów było kształtowanie nawyków, postaw i proekologicznego stylu życia.

Dyrektorzy i nauczyciele uczestniczyli w warsztatach przygotowujących do realizacji programu, projektów, kampanii, akcji ekologicznych i innych przedsięwzięć.

Koordinatorzy szkolnych i przedszkolnych działań otrzymywali materiały dydaktyczne – książki, plakaty, broszury, naklejki, płyty CD z instrukcjami, przekazywane nam przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska.

Odbywały się edukacyjne zajęcia z dziećmi i młodzieżą, przygotowujące do podejmowania działań oraz tworzyły się Ekozepeły i zespoły reporterów – Ekoreporterów, raportujących działania na stronach www. Kilukrotnie zorganizowano warsztaty dziennikarskie dla Ekoreporterów.

Członkowie Ekozespołów i Ekoreporterów planowali działania, doskonalić się w metodzie projektów. Wszystkie działania kończyły się sporządzeniem sprawozdania i multimedialnej prezentacji osiągniętych efektów. Na podstawie sprawozdań i analizy komisja konkursowa typowała laureatów.

Przedstawiciele uczestniczyli co roku w uroczystych konferencjach podsumowujących efekty, połączonych z wręczaniem nagród i dyplomów. Fundatorem nagród był WFOŚ w Katowicach.

Publikacje w wydawanym kwartalniku „Dialog edukacyjny”

W wydawanym kwartalniku „Dialog edukacyjny” publikujemy artykuły na temat dobrych praktyk w realizacji podstawy programowej z edukacji przyrodniczej w środowisku naturalnym.

Współpraca z gospodarstwami edukacyjnymi woj. Śląskiego

W 2019 roku rozpoczęła się nasza współpraca ze Szlakiem Gospodarstw Edukacyjnych Województwa Śląskiego. Zorganizowaliśmy w naszej placówce se-

minarium dla nauczycieli na temat realizacji podstawy programowej wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej w gospodarstwie wiejskim. Dobre praktyki w tym zakresie zaprezentowaliśmy na zorganizowanej przez Urząd Marszałkowski i Kuratorium Oświaty w Katowicach wojewódzkiej konferencji „Edukacja przez szacunek do przyrody, tradycji, historii” w marcu 2020 roku.

Oprócz oferty szkoleniowej, zespół RODN i IP „WOM” w Rybniku stara się docierać do odbiorców z edukacją ekologiczno-przyrodniczą poprzez prelekcje na konferencjach regionalnych i wojewódzkich, artykuły w prasie, wywiady w mediach.

[Szczegóły na stronie www.wom.edu.pl w zakładce My w mediach.]

Szerokie spektrum działań w obszarze pedagogiki przeżyć oraz profilaktyki zespołu deficytu natury, planujemy wkrótce poszerzyć o międzynarodowe spojrzenie na edukację i wychowanie poprzez naturę, korzystając z własnych doświadczeń zawodowych oraz doświadczeń zagranicznych ekspertów. W przygotowaniu wiele kolejnych inicjatyw a tymczasem jedno z moich wspomnień w pracy w szkole – twórczość dziecięca na temat ochrony przyrody:

Dawno, dawno temu wszyscy ludzie zamierzyszczali planetę Ziemię. Ziemia była coraz bardziej zamierzyszczona, aż pewnego dnia pan Kowalik postanowił zaopiekować się biedną planetą. Codziennie chodził i zbierał różnego rodzaju śmieci. Upominał wszystkich, by odpady wrzucali do kubła. Do pięknych zielonych trawników i kolorowych kwiatów umieszczał tabliczki z napisem „Szanuj ziemię”!

Kowalik nie pozwalał niszczyć zieloni i młodych drzewek. W lasach sam sadził małe choinki, stawiał paśniki dla zwierząt i umieszczał kamniki do ptaszek. Co dwa dni chodził nad staw i dokarmiał rybki. Dwa razy w tygodniu sprzątał i zamiatał drogę, która prowa-

dziła do jego domu. Na placu zabaw renowował huśtawki i podlewał przepiękne róże, które zdobiły cały plac zabaw. Apelowal, by zakładać filtry oczyszczające na kominy. Prosił wszystkich, by nie zamierzyszczali rzek i jezior przez wpuszczanie do nich ścieków. Właśnie dzięki trosce pana Kowalika, który ciągle napominał ludzi nasza

planeta stała się piękna i czysta jakby się dopiero narodziła.

Artur Wolny
kl. II a.

Sylwia Bloch

– nauczyciel-konsultant,
dyrektor RODN i IP „WOM” w Rybniku

Sylwia Bloch

SEMINARIUM DLA NAUCZYCIELI w ramach popularyzacji nauk przyrodniczych w związku z obchodzonym rokiem nauki w województwie śląskim

W dniu 6 lutego 2023 r. dokonaliśmy w naszym Ośrodku (Regionalnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej „WOM” w Rybniku) inauguracji ogłoszonego przez Sejmik Województwa Śląskiego **ROKU NAUKI W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM**.

Po uroczystym przywitaniu przez dyrekcję Ośrodka, wykład w temacie „Rola popularyzacji chemii i integrowania młodzieży w badania naukowe w kształtowaniu sylwetki kandydatów na studia wyższe” wygłosił pan dr inż. Maciej Sowa z wydziału chemicznego Politechniki Śląskiej w Gliwicach. Przykładem dobrej praktyki będącej odpowiedzią na treści zawarte w powyższym wykładzie było wystąpienie uczniów Technikum nr 4 w Jastrzębiu-Zdroju – Emilii Basiura, Anny Leśny i Patryka Olejniczaka – którzy pod kierunkiem swojego nauczyciela chemii a obecnie nauczyciela-konsultanta w naszym Ośrodku (pana Jerzego Maduzia) i we współpracy z wyższą uczelnią, prowadzili innowacyjny projekt badawczy „Reakcje miedzi z kwasem azotowym(V) w różnych warunkach temperaturowych i stężeniowych” i podczas seminarium przedstawili jego wyniki. Równie interesujące było wystąpienie nauczyciela-konsultanta RODN i IP „WOM” w Rybniku – pani Beaty Szoltysek „Interdyscyplinarne lekcje przyszłości z wykorzystaniem technologii IT”. Cennym aspektem pracy naszych nauczycieli konsultantów jest nie tylko umiejętność współpracy z sobą, lecz również odnajdywanie możliwości interdyscyplinarnego podejścia do wielu tematów i dziedzin. Przykładem takiego działania był przygotowany przez panią Beatę Szoltysek i pana Jerzego Maduzię oraz omówiony pomysł na interdyscyplinarny eksperyment pedagogiczny „Motyw węgla w łączeniu treści programowych z różnych przedmiotów. Jak nauczyciele mogą współpracować w szkole?”.

Nauka w sposób formalny (choć przez zabawę) rozpoczyna się już w przedszkolu. Dzieci są chętne poznawać świat a zadaniem nauczycieli jest czynić to w sposób dla nich atrakcyjny i adekwatny do zindywidualizowanych możliwości rozwojowych. Wiele pomysłów do pracy dla nauczycieli przedszkoli dostarczyła pani Ewelina Maj – dyrektor i nauczyciel chemii II Liceum Ogólnokształcącego z Oddziałami Dwujęzycznymi im. A. Frycza Modrzewskiego w Rybniku – wygłaszając wykład „Jak zainteresować przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych naukami ścisłymi? Współpraca łączy pokolenia”.

Zorganizowane przez nas seminarium wpisało się również w obchodzony każdego roku w dniu 19 lutego Dzień Nauki Polskiej. Wszystkie zaprezentowane treści mogły stać się dla nauczycieli inspiracją do wielu pasjonujących działań, do których zachęcamy, oferując merytoryczne wsparcie i konsultacje.

Sylwia Bloch
– nauczyciel-konsultant,
dyrektor RODN i IP „WOM” w Rybniku

Sylwia Bloch

KREATYWNE SPOTKANIE Z OSIKĄ

13 kwietnia 2023 r. grupa nauczycieli przedszkoli i szkół wzięła udział w wydarzeniu „Zostań kreatorem Aspen Craftu”. Spotkanie odbyło się w ramach współpracy RODN i IP „WOM w Rybniku z marką Aspen Art i Centrum Edukacji Osikowa Dolina.

Nauczyciele zastosowali sprzyjającą twórcemu działaniu metodę Design Thinking. Pracując w kilkuosobowych zespołach wypracowali prototypy wzorów i konstrukcji, odpowiadających na szczegółowo określone potrzeby rozwojowe i poznawcze wychowanków przedszkoli czy szkół.

Mając do dyspozycji różnorodne materiały wykonane z plastrów drewna osikowego i bezgraniczne

zasoby wyobraźni, uczestniczki wykreowały matematyczną grę ścigankę na osikowej pajęczynie, kolekcję kwiatowej biżuterii, terrarium wraz z lupą do obserwacji owadów oraz skarbonkę dobrych myśli. Efekty ich prac prezentujemy na wystawie w holu Ośrodka.

Mamy nadzieję, że wypracowane propozycje mogą stanowić cenną inspirację dla nauczycieli otwartych na możliwości twórczego wykorzystania Aspen Craftu w pracy z dziećmi i uczniami w każdym wieku. Na kolejne warsztaty serdecznie zapraszamy. Wszystkie informacje w kalendarzu szkoleń na stronie:

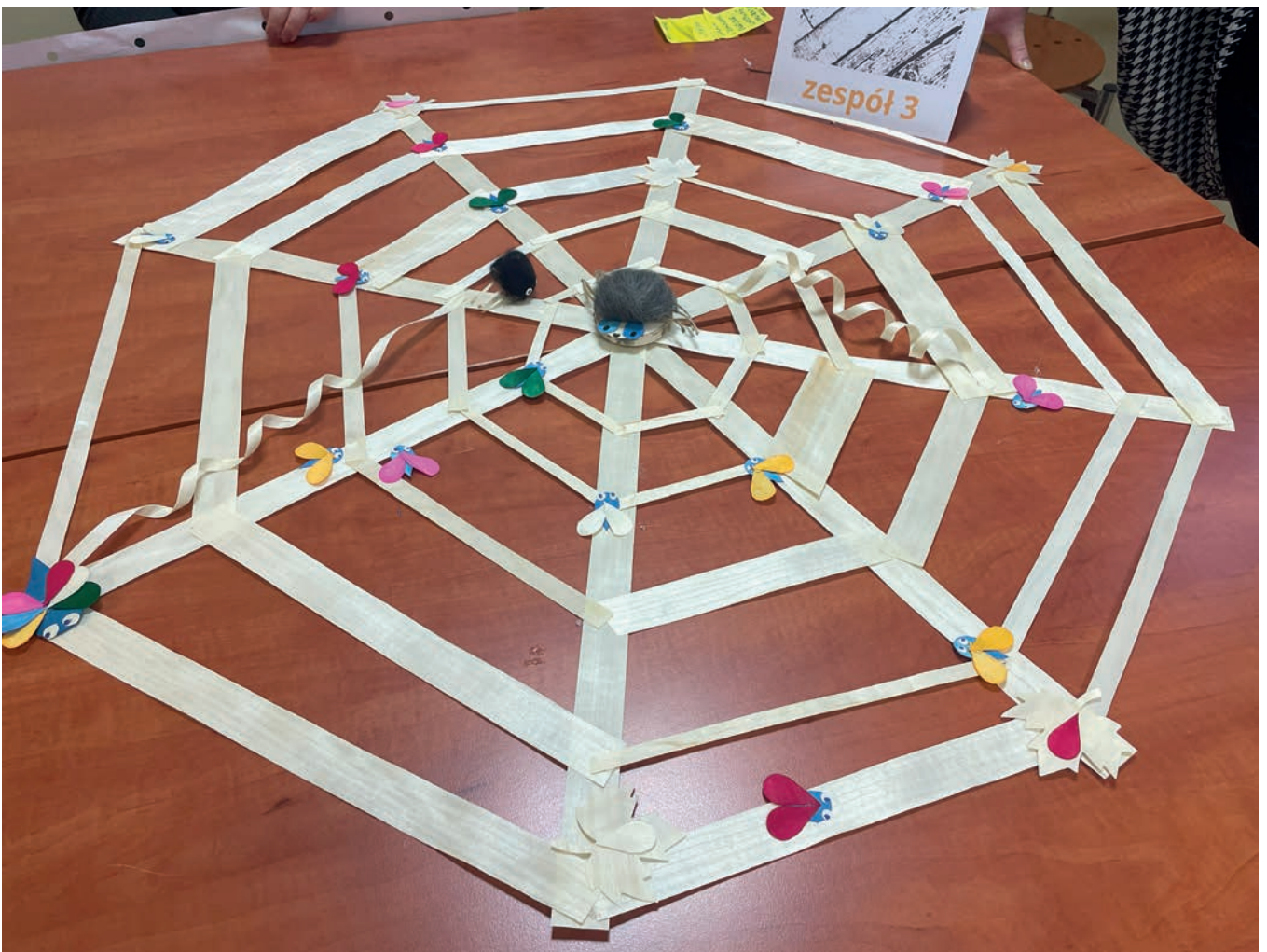
www.wom.edu.pl

Sylwia Bloch
 – nauczyciel-konsultant,
 dyrektor RODN i IP „WOM” w Rybniku

Beata Szoltysek

PRZYWRÓĆMY PRESTIŻ ZAWODOM RZEMIEŚLNICZYM

9 grudnia 2022 r. w Centrum Kulturalno-Edukacyjnym w Czerwionce-Leszczynach odbyło się, pod honorowym patronatem Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie, sympozjum „Przywróćmy prestiż zawodom rzemieślniczym”.

Jako Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Rybniku mamy misję edukowania i upowszechniania cennych idei i praktyk. Za takie uznaliśmy właśnie ważne kwestie dotyczące kształcenia w zawodach, doradztwa w tym zakresie i sięgania do tradycji związanych z szeroko pojętym rzemiosłem i rzemieślnikami. Te archaiczne już nieco słowa doskonale oddają przymioty takiej działalności, bo o tym, czy dana działalność jest rzemiosłem decydują jej właściwości, charakter, niewielka skala, pasja i często rys niemal artystyczny, które są obce dla działalności przemysłowej na dużą skalę. Rzemiosło, rzemieślnik – to powinno brzmieć dumnie i właśnie tym kierowaliśmy się, nadając naszemu sympozjum tytuł. Opanowanie umiejętności cennych w danym zawodzie to prawdziwa wartość. Pod tym kątem przygotowaliśmy wystąpienia, zaprosiliśmy gości, zorganizowaliśmy konkursy i opracowaliśmy materiały dydaktyczne.

Otwarcie konferencji było nietypowe, bo rozpoczęło je zwiedzanie stoisk rzemieślniczych zaproszonych gości i wystawy prac z wojewódzkiego konkursu „Rzemieślnicze ARTEfakty”, zorganizowanego przez naszą placówkę. Asystowały temu prace plastyczne znanej artystki rybnickiej, p. Kazimiery Drewniak, która przygotowała plakat promujący Rok Rzemiosła, utrzymany w regionalnym stylu dzięki nawiązaniu do architektury miasta i gwary śląskiej oraz ilustracje do poszczególnych zawodów. Po zwiedzeniu stoisk wszyscy uczestnicy sympozjum przeszli do sali konferencyjnej, gdzie zostali oficjalnie powitani przez p. Sylwię Bloch, dyrektora RODN i IP „WOM” w Rybniku oraz p. Danutę Maćkowską, dyrektora Departamentu Edukacji, Nauki i Współpracy z Młodzieżą

Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach, z którego inicjatywy rok 2022 został ustanowiony Rokiem Rzemiosła. Słowa powitania skierowała do nas również pani Magdalena Mrozkowiak reprezentująca Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie. Wystąpienia prelegentów rozpoczął dr Bogdan Kloch, zastępca dyrektora Muzeum w Rybniku, który w imieniu swoim, jak i dyrektora Muzeum, p. dr. Wojciecha Dominiaka, przedstawił historię rzemiosła na przykładzie Muzeum w Rybniku, sięgając w swoich rozważaniach do symbolicznych początków opisanych w Biblii i mitach, a kończąc na zaprezentowaniu XX-wiecznych zbiorów rybnickiego muzeum. Historię Eugeniusza Kalkowskiego, zegarmistrza z 58-letnim doświadczeniem zawodowym, przedstawiła pod nieobecność gościa p. Sabina Ficek, nauczyciel-konsultant naszej placówki. Pan Kalkowski zatytułował swoje wystąpienie „Życie w rytmie TIK-TAK – historia rzemieślnika z zegarkiem w sercu” i choć z powodu choroby nie mógł być z nami, zawarł w swojej prezentacji pełne pasji opowieści o swojej pracy. Dzięki temu serce rzemieślnika zabiło i porwało słuchaczy. Nie mogło zabraknąć wśród zaproszonych gości p. Wojciecha Pfeifera – Starszego Cechu Rzemiosł oraz Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Rybniku, który opowiedział o 100-letniej działalności tej instytucji. Fascynujące i bardzo przydatne dla nauczycieli zawodu i doradców zawodowych narzędzia promocji nauki zawodu w rzemiosle przedstawili p. Tomasz Wika – Dyrektor Wielkopolskiej Izby Rzemieślniczej w Poznaniu i p. Iwona Derda – Naczelnik Wydziału Oświaty Izby Rzemieślniczej w Poznaniu. To było bardzo inspirujące wystąpienie, po którym garść praktycznych i nietypowych często porad przedstawiła p. Mariola Juraszek-Morawska, starszy wizytator Kuratorium Oświaty w Katowicach Delegatury w Rybniku. Podczas sympozjum dobre praktyki RODN i IP „WOM” w Rybniku oraz działania związane z preorientacją zawodową, orientacją zawodową i doradztwem zaprezentowała i omówiła pani dyrektor

Fotogaleria opublikowana w poprzednim numerze kwartalnika „Dialog edukacyjny” 4/2022

Sylwia Bloch, natomiast przedsięwzięcia i sukcesy Rybnickiej Platformy Poradnictwa Zawodowego przedstawiła pani Sabina Ficek – nauczyciel konsultant RODN i IP „WOM” w Rybniku. „Najmłodsze dziecko” w rodzinie pomocy dydaktycznych – grę planszową „W kolejce po zawody” – zaprezentowała pani Anna Krzyżanowska, jedna ze współauterek gry, pełniąca w naszym ośrodku funkcję nauczyciela konsultanta. Każda obecna na seminarium placówka otrzymała w prezencie taką grę do wykorzystania podczas zajęć dydaktycznych i wychowawczych.

Symposium uświetniły także prezentacje nagrodzonych filmów w konkursie „Wirtualne warsztaty rzemieślnicze” oraz rozstrzygnięcie konkursu „Rzemieślnicze ARTEfakty”. Konkursy zostały zorganizowane przez RODN i IP „WOM” w Rybniku w związku z Rokiem Rzemiosła w województwie śląskim. Możemy z dumą powiedzieć, że to był cenny i bogaty w wydarzenia i inspiracje czas.

mgr Beata Szoltysek

– nauczyciel-konsultant RODN i IP „WOM” w Rybniku

INTERNETOWE CENTRUM INFORMACJI W RYBNIKU

W Internetowym Centrum Informacji Multimedialnej znajdują się 4 komputery i urządzenie wielofunkcyjne (drukarka i skaner). Korzystanie z Internetu i pakietu Microsoft Office jest bezpłatne.

CZYTELNICY

Z zasobów biblioteki korzystają nauczyciele, studenci oraz wszyscy zainteresowani problemami oświaty i kształcenia.

DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNO-METODYCZNA:

- promowanie edukacji czytelniczej, medialnej,
- wspieranie nauczycieli w realizacji ścieżek edukacyjnych,
- edukacja regionalna, europejska, ekologiczna.

DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNO- -BIBLIOGRAFICZNA:

- opracowanie wykazów nowości, opracowanie zestawień bibliograficznych,
- przygotowanie wystaw tematycznych i okolicznościowych.

ZAPRASZAMY DO KORZYSTANIA ZE ZBIORÓW I OFERTY ORAZ WSPÓŁPRACY

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Rybniku

ul. Chrobrego 27
44-200 Rybnik
tel.: 32 422 20 59

e-mail: pbwrybnik@wom.edu.pl
www.wom.edu.pl/rybnik

Godziny otwarcia:
pon.-czw.: 8.00–18.00
pt.: 8.00–15.00
sob.: 9.00–13.00

RODN i IP „WOM” w RYBNIKU
44-200 Rybnik, ul. Parkowa 4a

tel.: 32 424 74 72
info@wom.edu.pl
www.wom.edu.pl